Yar Ay

№ 40

Bu Sayıda: **Bir Acı Rüya Gördük** — Mükerrem Kâmil Su

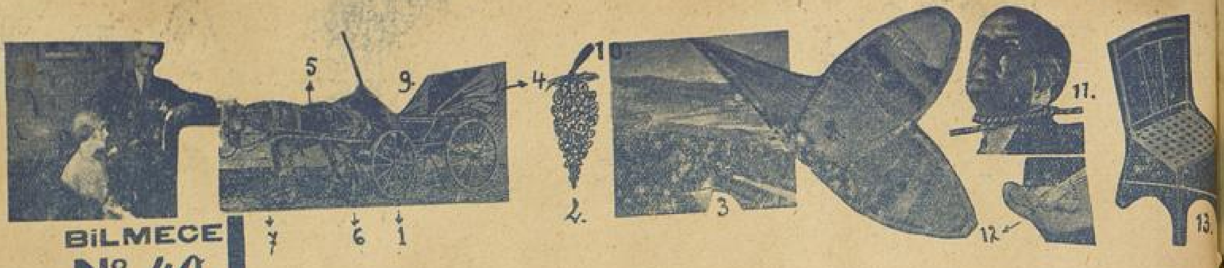

BİLMECE Nº 40.

Melek — Rifat! Yaz geçti, sonbahar girdi. Artık evin kışlık ihtiyaçlarını düşünmek lâzım değil mi?
Rifat — Haklısın karıcığım! İlkönce ne alacağız?
Melek — . . . .

Alınacak kışlık ihtiyacın ne olduğunu yukardaki on üç resmin ilk harfleri göstermektedir.

Bu bilmeceyi doğru çözenlere armağanlarımız :

Birinciye: Bir paltoluk kazmir; İkinciye: Bir çift ayakkabı; Üçüncüye: Bir şemsiye; 4 - 10 cuya: Resimli Şark kolleksiyonu; 11 - 30 unc[uya:] Yüz kuruşluk birer kitap; 31 - 60 ıncıya: Elli kuruşluk birer kitap; 61 - 100 ünciye Yirmi beş kuruşluk birer kitap.

---

38 inci sayımızdaki bilmecenin doğrusu: **(Y A Ş A R)** dır.

Bu bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kurada kazananlar:

Beş lira: İstanbul Üsküdar tramvay caddesi, Mehmetazizefendi sokak No. 146 Naim Osman Baba. **Üç lira:** Bandırma Doğruyol ticarethanesi sekreteri Aziz Gökmen. **İki lira:** İğridir T. C. D. D. işyarlarından İsmail Pertev kızı Meliha Alev. **Bir lira:** İstanbul Maçka, Ihlamuryolu sokağı No. 9 evde Nadide Fazıl Alşan. Bodrum sahil muhafaza dairesinde Mehmet Lâtif vasıtasiyle Lâmia Birsen. Konya Muhacirpazarı Bulgurcular sokağı No. 95 Mehmet Ali oğlu Fazıl Ergüç. Muradlı istasyon civarında kahveci Cavit yanında berber Rıza Muhacir. Mersin Balıkpazarı Sovancı çıkmazı No.71 de Sabire Soydan. Ordu K. B. E. ispekteri Hıfzı kızı Melâhat Kültür. Lüleburgaz Cumhuriyet bakkaliye ticarethanesi sahibi Ali Şevket kızı Şermin Tezel.

Yüz kuruşluk bir kitap : İzmir Çeşme Ümit mağazasında Hasan. İzmir İkincikarantina, Mısırlı caddesi No. 263 Ferhan Özaltınbaş. Ankara Türk Hava Kurumu genel merkezinde Mediha Uçak. Ankara Yenişehir Mümtaz apartmanı No. 1 H. Sait. Ankara Maltepe Onur sokak No. 3 Behire. Ankara Yenişehir, Selânik caddesi No. 54 Nermin Fatin. Adana Vali muavini yanında Kemal. İstanbul Senbenova kız mektebinde No. 375 Azize Hüseyin. İstanbul Üsküdar Bağlarbaşı, Drama sokak No. 24 Makbule. İstanbul Lâleli Mimarkemaleddin mahallesi, Mesihpaşa sokağı No. 70 Neriman Hakkı. İstanbul Kanlıca S. Günerman. İstanbul Boyacıköy Sarım Hüsnü eczanesi Bedia Çelebioğlu. İstanbul Hırkaişerif Falanfilân sokak No. 3 Şükrü Durusoy. İstanbul Bakırköy Ömernaci sokak No. 100 Osman Şemsi Folay. İstanbul Erenköy kız lisesi 345 Lâmia Sevin. İstanbul Galatasaray lisesi Ortaköy şubesi 951 Faik Aksulu. İstanbul Çamlıca Sarıgazi caddesi No. 43 Neclâ Ayışık. İstanbul Selimiye topçu alayı yazıcısı Tevfik Tunçman. İstanbul Tarabya P.T.T. direktörü kızı Füruzan.

Elli kuruşluk bir kitap : İzmir Karataş tramvay caddesinde berber Sadettin. İzmir Eşrefpaşa Trablus sokağı No. 21 Bedia Göndem. Ankara Yüksek zıraat enstitüsü santral dairesinde Hayreddin Akbaş. Ankara Piyangoda Safi Araç. Ankara Yenice M. Aysın sokak No. 17 Hüsnü Yurduşen. Ankara Telsiz telgraf muamelât merkezi memuru Vehbi Tek. Urfa Cumhuriyet ilkokulu sınıf 3 Orhan Aykal. Antalya Bay Aldemir Konuk Kemahlıoğlu. Samsun Ağır ceza mahkemesi zabıtkâtibi Şefik Önen. Burdur tayyare şubesi odacısı Mükemmel Ali. Denizli Deliklıçınar Cici berber İsmail Hakkı. Kastamonu P.T.T. memurlarından Zeki Erkmen. Eskişehir Şimendüfer deposu kâtibi Emin Tüzün oğlu Hikmet Kemal. Tekirdağ Beşyol ağzı diş tabibi Nadir yeğeni Evrenos Toptop. Adana Kız lisesi 187 Edibe Aybars. Diyarbekir lisede 196 Turhan Ata Buharalı. Adana Abidinpaşa caddesi 102 sokak No, 7 Genç Gönül. Adana kız lisesi 158 Leman Nural. Sinob Orta okul No. 19 Doğan. Eskişehir Yıldırım caddesi, Çomui sokak No. 2 Cahide Ayata. Manisa Ulus emgeninde Hikmet. Konya Demiryol mağazasında Mümine. Bursa Yahşibey M. Altıparmak cami sokak No. 12 Nefi Vardar. Denizli Değirmenönü, Merzeci sokak No. 7 Fikret Tuna. Balıkesir Gazi okulu öğretmeni Nedret Kunt kardeşi Gazanfer. Muğla Halkevi başkanı kızı Cavidan Aker. Eskişehir İstasyon caddesi, Dilev sokak No. 5 Atilâ. İzmit Kemalpaşa caddesi 234 mütekait yüzbaşı Cemal evinde İlhan Yücetürk. İstanbul Çengelköy Kuleli askerî lisesi 1125 Mehmet Erboğadan Hüseyin Öztelli. İstanbul Dördüncü Vakıfhan zemin kat, uyuşturucu maddeler inhisarı muhasebesinde Saime Aktan.

Yirmi beş kuruşluk bir kitap : Tekirdağ Ertuğrul mahallesi, Ay sokak No. 24 Öğretmen Firdevs Erden. Malatya Kadastro fen memuru Şahin. Tekirdağ E[...] cami mahallesi Kolordu caddesi No.16 C[...] Balıkesir Yaya alayı Bl. 11 komutanı ön[...] Savni kızı Perihan Özgürel. Elâziz Orta[...] No. 308 Halis Erdoğan. Denizli kışla [...]desi 132 Leman Türker. Denizli Ça[...] mahallesi Belkıs Sunar. Antalya Bas[...] mürettiplerinden Seher Kapar. Antalya B[...] evi mürettiplerinden E. Havva Taner. M[...] İnhisarlar karşısında No. 3 de Turan A[...] Mersin sulh ceza mahkemesi zabıt kâtib[...] nefi Uğur. Mersin Ortaokul caddesi N[...] Ümit Ateş. Sinob Belediye ebesi B[...] Ergülen. Sinob küyumcu Ahmet Alt[...] Samsun Belediye sıhhat kâtibi Media[...] doğan kardeşi Zuhal. Kayseri Kolordu [...]zım Ks. 3 hesab memuru Hayri Tok[...] Aysel. Eskişehir Bağlar caddesi h[...] yanında No. 20 Nadide Tezcan. Esk[...] Sakarya caddesi No. 125 Nimet E[...] Eskişehir Hoşnudiye mahallesi, Fincan[...] No. 3 Hüsniye Ergintav. Kastamonu [...] sanat okulu 514 Tevfik Karakoç. Kor[...] olayı asteğmen Celâl Erk. Kayseri K[...] caddesi No. 63 Mahir Köprülü. Kütah[...] T. T. müdürü oğlu Burhan Yüksel. [...] Kapanönü No. 12 sebzeci Mehmet [...] Nihat. Trabzon postane sokak No. [...] Ziva Onar. Erzurum Topç yüzbaşısı ([...]tiye kışlası) Suavi Gürman. Bursa Loç[...] kıraathanesi öğretmen Ragıp Çarkçı. [...] Delikfırın Ebişahme caddesi No. 16 N[...] İzmir İsmetpaşa bulvarı No. 64 Ahmet [...]men. İzmir Nafia müdürü oğlu Bed[...] Günç. İzmir fişek fabrikasında kâtib [...] Çobanoğlu. İzmi P. T. T. umum mü[...] evrak bürosunda Z. Aylâ. Ankara Taş[...] Müdafaai hukuk caddesi karşısında g[...] yanında Ahmet Mutlu. Mersin Posta [...] 42 Sami Altıok. Niğde As. Ş. reisi bay [...] kızı Belkıs. Malatya Beşinci işletmede [...] eşi Mürşide Göktuğ. Adana Sabaniye [...]lesi 275 Huriye Akıncı.

Yazı direktörü: Emin Refik Uzman — No. 40 — 1 Birinciteşrin 1936 — Basan: Resimli Ay Basımevi T. L.

SEKİZİNCİ EDVARDIN ZİYARETİ MÜNASEBETİLE

Son günlerin en mühim hâdisesi, İngiltere kıralı Sekizinci Edvardın İstanbulu ve Atatürkü ziyaretidir.

Bu ziyaret münasebetile gazeteler, mecmualar pek çok yazılar yazdılar. İngiliz kıralının şahsî meziyetlerinden, İngiltere İmparatorluğunun, ülkesinde güneş batmıyan bir imparatorluk olduğundan., ve saire ve saireden bahsettiler. Yalnız bahsolunmıyan bir cihet kalmıştır; o da İngiliz adaleti, İngiliz adliyesi ve İngiliz dürüstlüğüdür. Bu noksanı biz ikmale çalışacağız.

***

Elli sene evvelki Hukuk mektebinin: "Hukuku siyasiyei Osmaniye„ dersi muallimi olan Kemal Paşa zade Sait Bey derdi ki: "Adalet iki memlekette vardır. Bu iki memleketten biri İngiltere, diğeri de İsviçredir. İngilterede adalet, tam ve kâmil olarak hükmünü icra eder. İngiliz hâkimine reyinde, fikrinde, hükmünde, icraatında hiç ve hiç bir taraf müdahale edemez. İngiliz hâkiminin kolu bükülmez„.

***

İngilizlerde adliye müessesatı, dünyanın bir yerinde naziri olmıyan bir tavur ve şekildedir.

İngilizlerin adliye müessesatı (Inn) tabir olunan barolarile başlar. Bütün Büyük Biritanya adasının yalnız dört barosu vardır. Bu dört baro da hep Londrada toplanmıştır. Bunlar:

1 — Temple's Inn
2 — Jenner's Inn
3 — Grisey's Inn
4 — Lincoln's Inn

adlarile yadolunur. Her baronun ikişer, üçer bin azası bulunur.

İngiliz barolarına girmek için yüksek tahsil görmüş olmak şarttır. Namzet ya Oxford, veya Cambridg üniversitesinin mezunu bulunur.

Namzet baroya kaydolununca üç sene çille çıkarır. Her üç senenin altı ayını, baronun yemek salonunda ısbatı vücut etmekle geçirir. Yemek salonuna girerken kapıdaki defteri imza eder. Yemek hep beraber yenilir. Yemeğe «Bencher» veya «Tresurer» tabir olunan hazinedarlar nezaret eder. Her baronun, idare meclisi azası vazifesini görür otuzar azası vardır. Baro idare meclislerinin azaları, kaydı hayat şartile nasp ve intihap olunur. Bencherlerden biri vefat edince. mütebakı yirmi dokuz Bencher toparlanır; baro azasından birini münhal azalığa intihap ederler. Üç senelik çille zamanında namzedin nasıl yemek yediğine, arkadaşlarile nasıl konuştuğuna, etvar ve muamelâtında âdabı muaşerete ne suretle riayet eylediğine dikkat ve nezaret olunur. Üç senelik devamı müddetince hüsnü halini ısbat etmiş olanlar: "çillesini doldurmuş„. ad ve itibar olunarak, baronun daimî aza defterine kaydolunurlar.

Barolarda Bencher'lerin, hazinedarların bulunduğu salona, baronun diğer azası giremez: büyüklere hürmet ve riayet âdabına son derece riayet ve itina olunur.

Tempel's Inn müessesesi şövalyeler zamanından kalmış bir binadır. St. Jean şövalyeleri bu binada otururlardı. Şövalye keşişleri bu binada yaşarlardı. Tempel's Innin yemek salonunda sayısız ve hesapsız şövalye «armature» leri vardır. Bazı şövalyelerin tunçtan dökülmüş heykelleri yerlerde yatar.

Tempel's Inn müessesesinin Taymis nehrine bakan kısmında King'e Bank tabir olunan avukatlar daireleri vardır. King's Bank koskoca bir mahalledir. Taymis nehrine nazır methalinde otuz, kırk metre uzunluğunda bir methal vardır. Bu methal, heybetli demir parmaklıklarla kapalıdır. King's Bank mahallesinin zabıta işlerine, İngiliz zabıtası karışmaz. King's Banka hiçbir polis, hiçbir hükûmet memuru giremez. King's Bankta inzibat işlerini King's Bank nazırı idare eder. Reisin izni olmadan kıral bile demir parmaklıklardan geçemez.

Şahsın masuniyetini temsil etmek üzere İngilizler, eskiden bir rasime yaparlardı. Eskiden, muayyen bir gün var idi. O gün İngiliz Kıralı, teşrifat mucibince tertip olunmuş mevkip alayı ile, Taymis nehri sahilinden gelir; kapalı bulunan demir parmaklığın kapısı önünde arabasile durur du. Cambellanını yani mabeyincisini gönderir, kapının zilini çaldırırdı. İçeriden teşrifat üzere giyinmiş bir Page -yani hademe- gelip kapıyı aralık ederdi: — "Ne istiyorsunuz?„ diye sorardı.

Kıralın Mabeyincisi: «Kıral Hazretlerinin King's Bank reisini ziyarete geldiğini, ve kabul temennisinde bulunduğunu» söylerdi.

Page, King's Bankın uzun avlusunu yaya geçer, reisin huzuruna çıkar; Kıralın maruzatını arzederdi. Reis müsaade eder ve Kıral resmî mevkibile King's Bank avlusundan geçip, en nihayatte bulunan reis dairesinde ona mülâki olurdu.

Abdurrahman Âdil Eren

— Azizim! Meclis yakında açılacak; daha halâ intihap dairenize giderek sizi seçenlerle görüşmediniz?

— Düşündüğün şeye bak! İntihap dairem, hükûmet merkezi şimendifer güzergâhındadır. Meclis toplantılarına giderken vagondan iner, beni seçenlerle istasyonda görüşürüm; olur biter....

— A! Aaa! Tövbe estağfurullah!..

— Ne var ki babacığım?.

— Kızım, bu ne kılık? Bu kıyafetle hiç misafirlerin yanına çıkılır mı?

— Babacığım! biliyorsun ki yakında balo mevsimi başlıyor, yeni tuvaletim hakkında intibalarını anlıyacağım!..

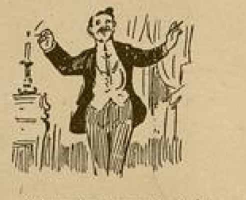

(Amerikadan gelerek İstanbulda ve memleketin birçok yerlerinde oyunlar veren Zati Sungur, şehrimizde tekrar oynıyor.)

— Gazetelerden —

Zati Sungur: — Baylar! Müthiş bir hızla havada çevrilen kibrit, işte böyle kendi kendine yanar!.. (Kibrit, el çabukluğile, arkada yanan muma temas edince yanmıştır).

Öğretmen: — Oğlum tatil aylarını nasıl geçirdin. Ne gibi şeyler okudun?...

Talebe: — Sabahları dokuzda uyanıyordum. Onda kahvaltı, onbirde deniz banyosu, yarımda öğle yemeği; dört buçuğa kadar siyest; beşte ikindi kahvaltısı. sekize kadar sandal gezintisi; dokuzda akşam yemeğinden kalkınca bire kadar mehtap âlemleri.... Vallahi bay öğretmen okumağa hiç vakit kalmadı ki..

Bay — Bayan! Aşçı müterakim dört aylığını istiyor? Halbuki ben onları her ay muntazaman size vermiştim?.

Bayan — Bilirsin ki hesapta kuvvetli değilim!.. Herhalde aşçının hesabile terzimin, kuvaförün, ayakkabıcının hesapları biribirine karıştırmış olacağım!..

BİR ACI RÜYA GÖRDÜK...

★

Mahkeme salonu denilen yer, orta büyüklükte bir oda idi. Geniş masanın bir tarafında, vakur bakışlarıyla Başkan ve arkadaşları, makinesi başında hazır duran zabıt kâtibi, dinleyici sıralarında bir iki kişi vardı.

Mübaşir, hükûmet konağının alt katını titreten, tavanlarda, taş koridorlarda çınlamalar yapan bir sesle ikisini de çağırdı.

İki kanatlı mahkeme odasının tahta aralığından soluk yüzlü, zayif bir kadın süzüldü. Üstünde siyah bir tayyör vardı. Kenarsız siyah şapkası yüzünün sol tarafında kaşının yarısı ile şakağını tamamen örtüyordu. Narin yapılı, bir bakışta güzel görünmeyen genç bir kadındı. Erkek te orta boylu, orta güzellikte, tatlı bakışlı birşeydi.

Dinleyicilerin bakışları ikisinin üstünde de koşarak dolaştı. Derin bir sessizlik içinde beklemeye başladılar.

Barışma teşebbüsünde ikisi de bulunmamış, bir ay önce bu mahkemeye gelmişler, duruşma yapılmış, biribirinden ayrılmak isteyen bu karı koca davası; hakimlerin evrakı incelemeleri için bu güne bırakılmıştı.

Dinleyicilerden biri: genç kadının komşusu Bayan Nüzhet,

İkisi: genç adamın arkadaşları,

Sol taraftakilerden biri yabancı bir genç bayan,

Biri: tecimer kılıklı, iri yapılı bir adam,

İkisi de: köylü,.

***

Sıra boşanmak isteyen genç kadına gelince oturduğu yerden, bir dal gibi savrularak ayağa kalktı. Titrediği, daha sesini çıkarmadan omuzlarından anlaşılıyordu. Duruşu bile bu kadar ürkek olan bu kadın, nasıl oluyor da hiç te huysuz, hoyrat bir adam gibi görünmeyen bu erkekten boşanmak için mahkemelere başvuruyordu?

Dinleyicilerdeki merak büsbütün alevlendi. Ve genç kadın, sesinin bir hıçkırık olarak çözülmemesi için, bütün gücü ile kendini toplamaya çalıştığını belli eden, bir sessizlikle başladı :

— Ben sorduklarınıza, kocamdan niçin ayrılmak istedigime dair, uzun uzun karşılık verecek, söyleyecek halde değilim. Maksadımı, dileklerimi gece yazdım. Müsaade büyurursanız okunsun.

Başkan sağındaki, solundaki genç arkadaşları ile fısıldaştı. Yüzünde hiçbir çizgi kıpırdamadan :

— Veriniz.

Dedi.

Kadının siyah el çantasından çıkan ince, uzun kâğıtları mübaşir aldı. Başkan bunları zabıt kâtibine uzattı ve sert sesi ile :

— Okuyunuz !

Dedi.

Zabıtkâtibi sarı benizli, elâ gözlü, kısa boylu bir gençti. Hafifçe öksürüp sesini temizledikten ve kâğıtlara çabukça bir göz attıktan sonra okumaya başladı :

«Bay başkan,

«Kocam da, ben de birbirimizden ayrılmak istediğimiz halde, bu dileği araştırdınız. Geçen iki celsede bir çok soru ile bizi şaşırtmaya, kanun karşısında bizi yolsuz, düşüncesiz hareket etmekten korumağa çalıştınız.

Ben, bu ayrılığın da birleşmemiz kadar kolay ve çabuk olmasını istiyordum. Fakat anladım ki: bir düğümün çözülmesi, bağlanışından daha güçmüş!

Ben, kocam Macidi kuvvetle seven bir kadınım. Ve onu çok sevdiğim içindir ki kendisinden ayrılmak istiyorum. Macit benim yalnız eşim değildi. O, benim babam, anam, kardeşim, çocuğum, herşeyimdi. Ona olan bağlılığımın ve büyük borcumun derecesini anlamanız için, biraz hayatımızı öğrenmeniz lâzım.

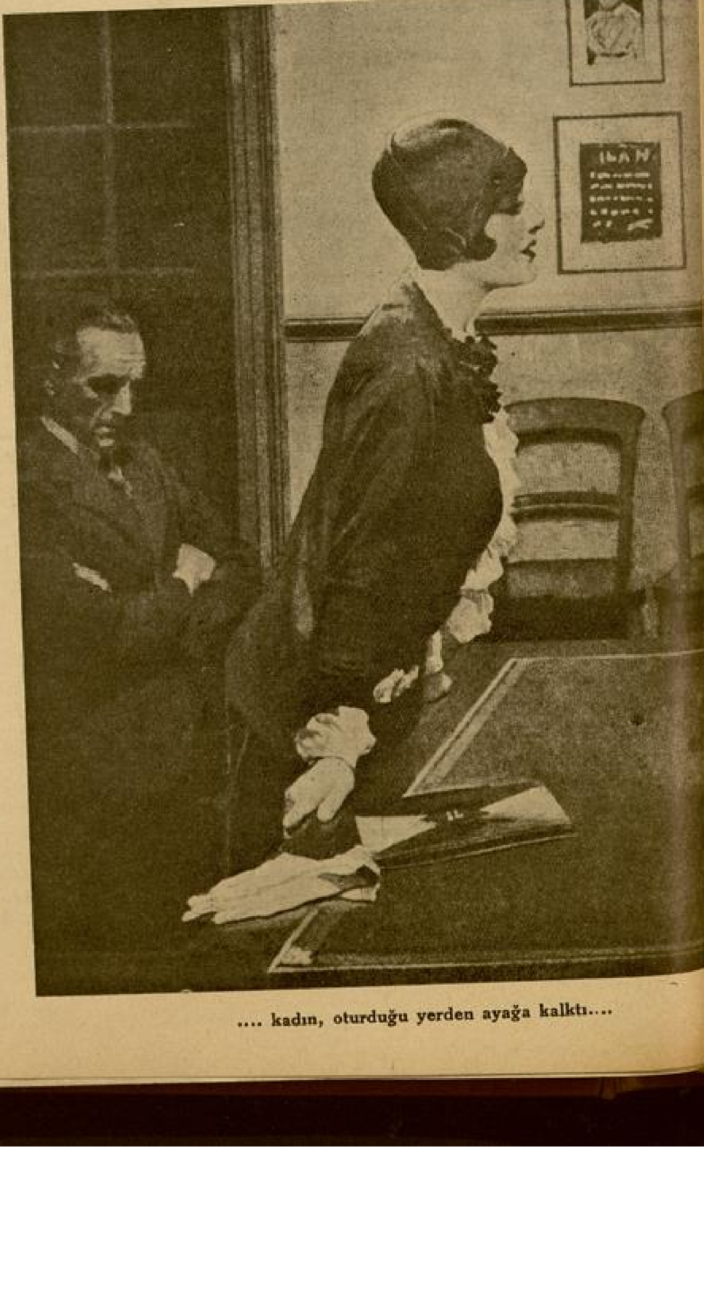

.... kadın, oturduğu yerden ayağa kalktı....

◆

Yazan :

MÜKERREM KÂMİL SU

Ben sokakta kalmış, parasız, dayanıksız, itilip kakılmağa, sürünmeğe mahkûm bir kadındım.»

Burada Macit sandalyesinde bir hareket yapmak istedi.

Genç kadın, başı önüne düşmüş dinliyordu.

«Hayatta yapyalnızdım. Çünkü babam öldükten sonra annem yatağa düşmüş, kendisine bakmak bana kalmıştı. Fabrikalardan birine gündeliğe giderek hem hayatımı kurtarmağa, hem de hasta annemi bakmağa çalışıyordum. Günün birinde fabrikanın yüksek aylıklı işyarlarından biri, benimle konuşmak için fırsatlar kollamağa başladı. Tecrübesiz bir genç kızdım. İlk zamanlarda yüzüne bakmıyor, sözlerini kısa karşılıklarla kesiyordum.

Fakat gün geçtikçe onun yakın sesi, büyük bir samimiyet ve sevgi vadeden sözleri benim de içimde ses vermeğe başladı. Beni güzel bulduğunu, işçi hayatına lâyık olmadığımı, kendisine bağlanırsam mesud bir bayan olacağımı söylüyordu.»

Burada genç kadının omuzlarında, ancak dinleyiciler arasındaki bayanların gözünden kaçmıyan bir titreme oldu.

Zabıtkâtibi okuyordu:

«Uzatmağa ne lüzum var? Bu zengin adamla arkadaşlık; zavallı anneciğimin yüreğine indirecek safhalara döküldü. Annemi toprağa düşürdükten çok az sonra da.. kendimi aç ve alnı damgalı sokak ortasında buldum.

Gidecek yerim yoktu. Bir iş aramak için başvurduğum yerlerde, çıktığım fabrikadan temiz kâğıdı getirmemi istiyorlardı.

Böylece çamurlu bir hayata katılıp sürünmektense, ölmek iyidir diye kendimi denize atmağı tasarladığım bir dakikada, Macitle karşılaştım.

Çok gençti. Fakir kıyafetli, hasta yüzlü bir genç kadını dinleyecek çağda değildi. Fakat görülmiyen bir el, sanki ikimizi de ruhlarımızın en ince yollarından kavramış, bizi biribirimize yaklaştırmıştı.

Beni odasına götürdü. Karnımı doyurdu. Hayatımı, kısa bir zamanda büyük felâketler geçirmiş çirkin geçmişimi, bütün çıplaklığı ile kendisine anlattım.

Anneme cadı.

Ömrümü zehirleyen şeref düşkünü adama diş biledi.

Ve beni, hayat denilen iki yüzlü kuklanın dikenli, ters tarafında yalnız bırakmamak için bağrına bastı.

İlk günlerde, bu bağlanışın sakatlığını, bir gün bu yanlış işten onun çok zarar göreceğini düşünmiyecek kadar görgüsüz, bilgisizdim. Fakat günler, aylar geçtikçe.. onun temiz, lekesiz hayatında iyi bir kadın olarak yaşadıkça, onun getirdiği kitaplardan, dergilerden.. gazetelerden bilgimi arttırdıkça; kafam işlemeye başlamıştı.

Macit, beni alırken acımıştı. Merhametin baş kaldırdığı yerde aşkın yeri yoktur. Gerçi beni seviyordu. Yahut ben öyle sanıyordum. Lâkin bir gün asıl ruhunu yakan, kalbini çağıran bir aşkla sevecekti. O zaman bir engel olarak karşısına dikilecek, bana iylik eden bu dost erkeğin betbaht olmasına sebep olacaktım.

Artık saadetim içime sinmez olmuştu.

Bir gün onun seveceğini, benden uzaklaşacağını yana yana bekliyordum. Ve onun arkasında nasıl öksüz, nasıl perişan kalacağımı düşünürken, hıçkırıklarımı tutamzadım.

Macit, çok uysal, temiz yürekli, çalışkan bir adamdır. Gündüz işinde, gece yuvasında, bütün eğlencesi haftada bir sinema ve bol bol okuduğu kitaplarıdır. Onu rahat ettirmek, yaptığı iyilikten pişman olur bir duruma düşürmemek için, elimden geleni yapardım.

Altı yıl böylece sessiz, durgun bir saadet içinde yaşadık.

Günün birinde, yıllardır korka korka beklediğim şeye uğradım.

Macit değişmişti.

Fakat Bay Başkan, bu değişme, her gün duyduğumuz, gazetelerde, romanlarda okuduğumuz şekilde olmadı. Zavallı yavrucuk, yalnız kendine kıyıyordu. İştahı kesildi. Uykuları kaçtı. Okuduğunu anlamaz bir hale geldi. Karşıki apartmanın radyosunu dinlerken gözleri tutuk yaşlarla kızarırdı.

— Nen var Macit, bu hayattan usandın mı, sıkılıyor musun?

Diye soramıyordum.

Gizli gizli araştırmağa başladım. Çok geçmeden bir su çiçeği kadar güzel, ince bir kıza bağlı olduğunu anladım.

Hayat öyle bir kitaptır ki, arasından bazı yapraklar biribirine benzer. Şimdi de fedakârlık sırası benimdi. Bir zamanlar şerefi, istikbali bahasına bana el uzatan, beni kaldırımlarda sürünmekten kurtaran bu adamı kurtarmalı idim.

— Arkası 28 inci sayfada —

Geniş masanın bir tarafında, vakur bakışlarıyla.....

Tabiatta mı Güzellik Vardır? İnsan mı Güzelliği Bulmuştur?

II

Eski Yunanistanda, nazarî akılcıları reddeden iki mühim felsefe mektebinden birisi de, amelî maddecilerdi. Bunlar, insanın kendinden bir parça olan eli, ayağı gibi kendi kendine işliyen bir «akıl»ı da olduğuna inanıyorlardı. Bu akıl, ruh gibi bir bilgi değildi. Nazarî akılcılar, bu akla böyle bir sıfat vermişlerdi. Fransız filezofu Descarte, bu Yunan mektebinin reisi Physagores'un fikirlerini genişlete genişlete Fransız felsefe mektebini kurdurmuştu.

Yunan amelî maddecileri, bütün eşyada gizli olan riyazî hakikatler görüyorlardı. Bu hakikatler, ahenk dediğimiz dünya, eşya, insan hareketlerini meydana getiriyordu. Bu ahengin temaşası, insana bir hayranlık veriyor, basit bir riyazî hakikat içinde sonsuz

luğa giden bir hareketle karşılaştırıyordu. İnsan, büyüklükten mütehassis oluyordu. Hissi, aklının varamadığı hakikatlere doğru uzanıyordu. Buna, güzel, diyordu. Bu tahassüs, hayalprestlik değildi. Birşeyi taklit te sayılamazdı. Önceden bilinen bir fikre erişmek te akıldan geçemezdi. Bilinmiyen birşey olduğu için iyilikle, hayırla, menfaatle de bir alâkası olamazdı. Bunun ne önü, ne sonu belliydi. Onun için, eşyanın vasfı da sayılamazdı. Yalnız bize haz veren bir hayretle temaşa ettiğimiz bu esrarengiz âleminin, basit bir riyaziye meselesile hareketini anlar anlamaz, bu anlayışla hayret hissimizin karışmasından yeni bir riyazî hakikat doğuyordu: Buna, güzel, diyebiliriz. «Güzel içinde, idrakimizin yeni hakikatle hissimizin duyduğu sonsuzluğu birleştiriyor, fanî ile ebedî birliği meydana getiriyor. His, idrak ile âşkbazlık ediyor, kendisini de idrak içinde kaybediyor!» Güzel bir vücutta, güzel bir seste, güzel bir manzarada, güzel bir kahkahada, güzel bir istihzada da basit bir riyazî hakikatten başka ne arıyabiliriz: Eğer hatlarda birlik ve karşılıklık yoksa, seste dalga dalga gelen hendesî bir yükseliş bulunmuyorsa, istihzada tenakus görünmüyorsa, bunlara güzel diyebilir miyiz, hiç?

Bunlar, fikirle tabiata girmiyorlardı, hakikî ideal haline de girmiyorlardı. Tabiatta da kendilerini harcetmiyorladı. Güzele karışıyorlardı. Bir güzel çehrenin, bir güzel manzaranın temaşasına dalarak kendinden geçen herkes, hayatın sırrına ermiş sayılırdı. KEMALE gelmiş bir güzele de böyle gönül bağlanırdı: Güzel, güzel olduğu için sevilirdi. İster hayır getirsin, isterse şer yağdırsın. O, güzeldi!

⁂

Yunan natüralistleri, maddeciler gibi nazarî akılcılardan ayrılmışlardı. Yalnız riyazî hakikatlere bir kıymet vermiyorlardı. Tabiattaki oluş atılışları, âlimin bilgisini teşkil ediyor, iddiasında bulunuyorlardı. Bu felsefe mektebinin başında da Demokrite, Epikür ve Lükres vardı.

Bunlar: «en yüksek güzellik tabiata ait olandır» diyorlardı. Çünkü, tabiatta hayatın esası vardır. Güzellik, bu hayatın bizimle kaynaşmasından başka birşey değildir. Nihayet, tabiatın kendisini daha cazip şekilde bize göstermesidir, diyebiliriz. Bu güzel, zarurî birşeydir. Yalnız, Aristonun tabiatta varlığını ileri sürdüğü «güzel»le, natüralistlerin tabiat güzelliğini karıştırmamak ta lâzım. Natüralistler, güzel, tabiî olan şeydir, derken, Aristo gibi tabiatın

◆

Yazan :

HABİL ADEM PELİSTER

◆

«ahenk ve büyüklük»ün de bir güzellik görmüyorlar. Tabiat, bu ahengi içinde bir hayat geçiriyor. Güzel, bu tabiî hayatın kendisidir. Yunan natüralistlerine göre, akıl da, ruh da bu hayat akışından başka birşey değildir. Güzellik, bu akışın içten gelen hoş bir mebzuliyettir. Bizi, güzel olmağa götüren bir haldir. Her hoş şey, bir uzvumuzu tatmin eder. Hayat, hoş birşeydir. Bunu «Güzel» yapabilmek için tabiatta gizli olan ahengi elde etmek gerektir. Çünkü, hayatı hoş bırakmak, yalnız bir uzvumuzun tatminine rıza göstermek, gerileme sayılır. Tabiat, böyle geriliğe meydan vermez. Bunun için, her ferdin bütün maneviyetini tatmin eden bir tabiî kuvvetin vücuduna ihtiyaç vardır. İnsan, tabiatın bu kuvveti karşısında hayret ve takdir içinde kalıyor. Gördüğü şey, bir kemaldir. Kemalin realitesidir. İnsan, bu realiteye temas edince, kendisi de hakikat oluyor. Tabiata, geçiyor değil mi ?

Demokrite'in güzeli, bu kadın sırf güzel olduğu için güzeldir, söylenemez. Ben, bu kadının güzelliğinde gördüğüm hakikata karışabilmek için, bu güzelde olan kabiliyetlerden bir kısmının da bende olması gerektir. Eğer, bende bu kabiliyetler yok ise, güzeli anlıyamam. Güzel, Platonun kabul ettiği gibi, ne manen herhangi bir şahsı yükseltir, ne de batinen güzelleştirir. Herkesin aynı şeye güzel! ismini verememesi de bunu gösterir. Bunun için, güzel'e, güzel derken, güzelliği ifşa eden bir hakikatle kükmümü verebilirim. Yunan natüralistleri, bu haslete hayır diyorlar, güzelde ahlâkî bir gaye buluyorlardı. Ancak, ahlâkî bir seciyesi olan fert, güzeli görebilirdi. Tabiat, hayıra yarıyan ahlâkî bir gaye takibediyordu. Tabiattaki güzellik, bu hareketin neticesiydi. Fert, kendindeki hayır hasleti ile, güzeldeki hayır hakikatını anlar, ona karışarak kendisi realite haline girer. Burada, güzel, hayır ve hakikat biribirlerine bağlıdır. Hemen hemen, kâinatı, güzellik noktasından bir mütalâa gibidir.

⁂

Eski Yunanda bu üç «güzel»lik felsefesi, üç büyük sanat mektebi açmıştı. Her birisinin edebiyatı, şiiri, trajedisi, komedisi, skülptürü, resmi, vardı. Roma ve Bizansı da bu mektepler idare etmişti. Avrupa Rönesans, İstanbuldan İtalyaya kaçan Eyilariyen sanatkârların bir eseriydi.

Bu Rönesans hareketi, Avrupada üç millî güzellik felsefesinin doğmasına sebep oldu :

1 — Alman mektebi.
2 — İngiliz »
3 — Fransız »

Alman mektebi, Leipniz'le başlamıştı. Bu filozof, güzel, aklî değildir, ruhîdir, diyordu. Halbuki, önce akıl da nazarî akıldı. Ruh ise, ilâhî sıfatını muhafaza ediyordu.

Leipniz, « ruhumuzda büyüklük uyandıran her ahenktar şeye güzeldir» diyordu.

Bu ifade, noksandı. Eğer bu ruh insanın benliğini teşkil eden bilgisi ise, Plotin nazariyesini ileri sürmek lâzımdı. Eğer, Aristonun ruhu gibi müstakil bir âlem ise, nazarî akılcıların nazariyelerini tekrarlıyordu. Halbuki, Lepniz'e Demokritten gelme bir nomatçılık ta vardı. Bu filozof, yeni birşey söylemek istiyordu. Fakat, bu yeni felsefenin malzemesini terkip edemiyordu. Bunun için, güzelliğin Alman mektebini kurmak gayreti de boşa gitti. Bu mektebi, Kant'le, Schopenhauer kurdular. Kant, nazarî aklı yıktığını ilân etmişti, Schopenhauer de fikri inkâr ederek sevkitabiîye döndüğünü iddia eylemişti. Bu halde, «akıl ve fikir» le alâkadar olmıyan bir yeni bilgi de hayata hükmedecekti, değil mi?

Güzel nazariyesi, böyle yeni bir Alman bilgisi görmedi. Kant, doğrudan doğruya Yunanlı Plotin'e istinat ediyordu. Kant diyordu ki: «Güzellik, eşyada yoktur. İdrak edenlerdedir». O halde, bu idrak neydi?

Eflâtunun bilgili ideleri miydi, Plotinin hariçten gelen ihsaslarla meydana geldiğini kabul ettiği şeyde miydi? Mademki Kant, nazarî aklı reddediyordu. Plotin gibi, aklı da, hariçten gelen ihsaslardan meydana çıkan bir insan eseri kabul ediyordu; Plotin'in güzel nazariyesini kabul edecekti. Bence, bir adım bile Plotin'den ileri gitmemişti. Hattâ, güzel meselesinde Eflâtuna ve Aristoya doğru fazlaca gerilemişti, bile.

Güzel, zihindir, diyordu. Sonra: «Muhayyilenin heyecan va tasavvura ait olan melekelerini harekete getirir, bizde bir mahzuziyet tevlit eder. Fakat, kablîdir. Akıl ile, tenkit ile de alâkadar, değildir.

Garibi şu ki, bu mahzuziyetin muhtevası da yoktur. İnsan, eşyayı mütalâaya başlar başlamaz, bir ahenkle karşılanma meydana gelir. Bu, güzeldir. Ancak, muhtevasız birşeydir.»

Nihayet, bir vehimdir, galiba?

— Arkası 28 inci sayfada —

Büyük Yangınlar Şehri:

İSTANBUL

★

İhtilâl memleketlerinin başında gelen İspanyanın felâketleri, Cumhuriyetten önce İstanbulda çıkan yangınların yanında hiç kalır.

Benim bu mukayeseme diplomat geçinenler belki alınırlar, ve belki de beni istihza ederler sanırım?

Müsaade buyursunlar; izah edeyim:

Cumhuriyetten önceki zamanlarda İstanbul şehrinde çıkan müthiş yangınlar: bu güzel asırdide memleketin servet ve refahını.. birçok kıymetli esesrlerini mahvetmekle beraber; fakır ve zaruret içinde bıraktığı ailelerin huzurunu, sükûn ve saadetini kökünden sarsan - zelzeleler, seylaplar gibi - korkunç bir felâketti.

İstanbul Belediyesinin tertip ettiği Kırk gün kırk gece festival eğlencelerinde itfaiyenin, Taksim stadında göstermiş olduğu tarihî yangın söndürme hatıraları ile, şimdiki modern motörlü vaziyet, bize dün ile bugünkü İstanbulunun nasıl bir endişe ve huzur içinde yaşadığını göstermiş oldu.

1923 ten önceki İstanbullu, oturduğu evin, işlettiği dükânın akıbetinden katiyen emin olamazdı. Sabahleyin evinden çıkıp işine giden, veya akşam dükânını kapayıp evine dönen bir vatandaşın: mahallesinin, sokağının, dükân veya evinin yerinde, göklere yükselen.. komşu evlere saldıran kükremiş kızıl alev dalgalarını... veyahut bu alev dalgarının yalayıp yuttuğu evinin yerinde, simsiyah bir harabe, taş ve çamur yığınlarını gördüğü çok vakidir.

◆

Yazan:

NiYAzi ACUN

İstanbul Umum İtfaiye müdürü Bay İhsan

◆

Bir İtfaiye grubu yangına giderken

İtfaiye merkez binası (otomobillerin önünde müdür Bay İhsan.

◆

İtfaiye bandosu

Bu sebeple evinden ve dükânından birkaç saat uzak mesafeye gidenlerin kalbinde, daima bir yangın korkusu yaşardı.

Yangın korkusu, yediden yetmişe kadar bütün İstanbulluların kalbini istilâ etmiş bir kâbustu.

Sığındıkları evin bir kıvılcımla, ateş ve duman dalgaları arasında yerleyeksan olduğunu gören.. nice yüz binlerce yangın kurbanları vardır bu İstanbulda.

Güzel İstanbulun imarına mani olan hep bu yangınlar değil miydi? Halkımızda malını, mülkünü sigorta etmek adeti pek az olduğu için, evi yanan bir zengin, alın terile kazandığı parasını bir ikinci defa ev yapmağa harcederdi. Yenisini yapmağa kudreti olmıyanların evleri de ebedî bir yangınyeri halinde kalıp giderdi.

Renk renk boyalı, Türk mimarisinin eseri güzel konaklar, evler.. Türk medeniyetinin âbideleri olarak yükselen beyaz minareler.. yemyeşil bağ bahçelerle biribirlerine sokularak sessiz sedasız yaşıyan şirin mahalleler.. içlerinde cedlerden kalma aziz yadigârlar; bir daha eşleri yapılmıyacak derecede kıymetli antika halılar, gelinlik çağındaki genç kızların en mukaddes saadet hayallerini süsliyen çeyizler, hep bir kıvılcımın söndürülememesi yüzünden yanıp kül oluyordu.

Bu yangınlarla zavallı olan İstanbul halkı, bu sonu gelmiyen acı felâket ve ıstırapları, bir değil belki yüzlerce defa tatmıştır.

İtfaiyenin büyük otomatik merdiveni Beyazit kulesine açılıyor.

İstanbulu bu yangınlarla kül eden iki sebep vardı ;

1 — Ahşap binaların biribirinin omuzuna yaslanan sıklıkları.

2 — Tam techizatlı bir itfaiyenin olmayışı.

***

Cumhuriyet hükümetinin teessüsündenberi modern bir itfaiyeye malik olan İstanbul, artık o büyük yangınlardan kurtulmuş; Belediyenin kararîylede ahşap ev yapmak yasak edilmiştir.

İstanbul Belediyesinin her vakada yüzünü ak eden itfaiyesini, bütün İstanbul halkı takdir eder ve sever. Eskiden her kuvvete galebe çalan yangınlar, bugünkü itfaiyenin hortumundan fışkıran gür sudan kendini kurtaramıyor.

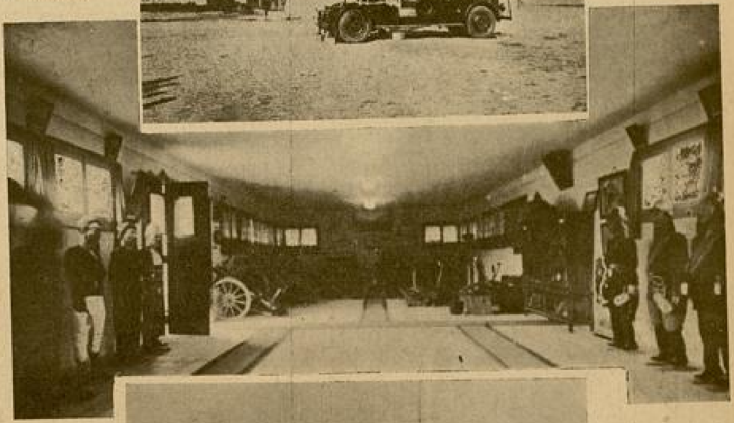

İtfaiye merkezindeki müze

Fatih kaymakamlık dairesini arkasındaki binada, İstanbul umum itfaiye müdürü bay İhsanı, bir tesadüf eseri olarak, odasında yalnız bulmuştum.

Beni gayet nazik karşılıyan bay İhsan, alnımda biriken terleri görünce, yerinde sarfedilen bir itfaiye espirisi ile, ziyaretimin sebebini izah etti:

— Yangın var ise berhal söndürürüz.

Güldüm ve ziyaretimin bir yangından daha büyük bir maksat için olduğunu söyleyince hayretle :

— Hayrola? diye sordu.

Deniz İtfaiye grubu

***

Kalın gözlük camlarının arkasında parlayan gözleri, her zamanki neşesile ışıldıyor; ve ince dudakları benim son sözümü tekrarlıyor :

— «Yarım Ay» okuyucularına itfaiye hakkında söz söylemek!.. çok mühim.

Kendilerince pek mühim olan bu işi, bir yangın söndürme ameliyesi farzetmelerini rica ediyorum.

Sandalyesinde doğruluyor ve :

— Bu şekilde olursa ne âlâ.....

— Arkası 26 ıncı sayfada —

İtfaiye efradı zehirli gaz tâlimlerinde

SİNEMA

Mari Bell, Yarım Ay Yazıcısına Hayatını Anlatıyor.

Bizde gerek sahne ve gerekse sinema âleminde çok sevilmiş bir san'atkâr olan Marie Bell, bu sahada günden güne mühim bir şahsiyet haline geldiği için, kendisinin son faaliyeti hakkında okuyucularımıza

biraz malûmat vermek hiç te faydasız olmıyacaktır. Fakat, bu malûmatı kendisiyle görüşerek almak, ancak yazımıza daha büyük bir kıymet verebilirdi. Halbuki artist, bir taraftan idare etmekte olduğu tiyatronun işlerile uğraşırken, diğer taraftan yeni filmlerdeki rolleri dolayısile stüdyolarda meşgul.. Binaenaleyh onu görmek için çok takip etmekliğim.. ve bulmak için de önüme çıkacak muhtelif müşkülleri çiğneyip geçmekliğim icap ediyor.

Birkaç gün, boşuboşuna binbir yere başvurduktan sonra, nihayet telefonda tatlı sesini işidiyorum :

— Beni görmek, benimle görüşmek mi istiyorsunuz.. Pekalâ..

— Ne zaman emrederseniz? Yarın sabah, öğleden evvel..

— Durunuz bakayım, hayır, kabil değil.. Ayni gün öğleden sonra saat dörtte evimde..

***

Raynovard sokağında geniş ve aydınlık bir ev.. Büyük divanlar, sayısız yastıklar her tarafı kaplamış.. Kuyruklu piyano, bu ılık muhitte, uykuya dalmış büyük bir canavar gibi, köşede hareketsiz duruyor. Geniş traça, adeta ufak bir plâj sahasını hatırlatıyor.. Bahçede muhtelif çiçeklerin teşkil ettiği tabiî buketler insana binbir gece masallarındaki tabloları hatırlatıyor.

Büyük salonda karşıkarşıya oturuyoruz. Kanapede, güzel ve uzun bacaklarını biraz bükerek arkaüstü yaslanıyor; sonra, öyle rahat edemiyeceğine karar vermiş gibi, öne doğru iğiliyor ve iki elini sağ dizinin altından biribirine kentliyor.. Yüzünde hemen hemen ne pudra, ne de boya var, yalnız dudaklarının üstünden hafifçe bir ruj batonu geçirmiş.

— Buyurun! sizi dinliyorum!

Diyor. Geniş bir tebessüm, gözlerinin kenarlarını çizgilendiriyor. Bu «Buyurun!» sözünü söylerken, bütün mevcudiyetinde bir müsabakaya mutlaka kazanmak için giren bir sporcu tavrı var..

— Buyurun, konuşalım, hayatım hakkında neler öğrenmek istiyorsunuz?..Ömrümün birçok sırlarını birden meydana çıkaracağımı mı zannediyorsunuz. Otuz senelik hayat, böyle otuz dakika içinde hulâsa edilebilir mi? Onu bazan, bizzat ben tahlil etmek istiyorum da, gene muvaffak olamıyorum.

Ben, verilen bu geniş müsaade üzerine artişti sayısız sorgulara boğuyorum. O, bunları sıraya koyarak toptan cevap veriyor.

Çocukluğu : Marie Bell İrlandalı bir baba ile Bordolu bir Fransız anneden dünyaya gelmiştir. Küçüklüğü : büyük bir şehrin ücra mahallelerinden birinde çok sade ve çok fakirane geçmiş.. Biricik eğlencesi, babasının memur olduğu tren istasyonunda manevra yapan lokomotiflere binip gezmekmiş.

— Bugün bile, diyor, çocukluktaki bu itiyadımı terkedememişimdir. Lokomotifini muayene etmeden, makinisti gözden geçirmeden bir trene binemem.

Pek küçük yaşında dansa merak sarmış. Gazetelerden, büyük dansözlerin resimlerini kesip saklar; ve onların hareketlerini taklit edebilmek için aynanın önünde saatlerce vakit geçirirmiş. Altı buçuk yaşında Bordodaki büyük tiyatroya girmiş. On dört yaşındayken Londraya giden balet heyetinin arasında yer almış. Bir gün «Andromak» faciası temsil edilirken, Kléon rolünü oynıyacak olan artist hastalanmış. Aman, onun yerine birini bulmak lâzım... Direktör, bu siyah ve gölgeli gözlü, biraz vahşi tavırlı genç kızı münasip görmüş.

—İşte, diyor, sahneye ilk defa Racinein kahramanı olarak çıktım; ve o direktörün teşvikile konservatuara girdim. İki sene sonra komediden birincilikle diploma aldım. Bu muvaffakıyet «Komedi Fransez»e kabul edilmekliğimi temin etti. Komedi Fransezdeki san'at hayatım ömrümün en tatlı geçmiş zamanlarıdır. Nasıl bugün mühim bir futbol maçına 40 - 50 bin kişi birden hücum ediyorsa, programa Andromak veya Fedr gibi bir eser koyduğunuz vakit te 15 - 16 bin franklık bir hasılât temin edebilirsiniz. Bu vaziyet kültür ve temaşa san'ati noktasından her halde ümit verict bir hal!..

Sessiz ve sesli sinemaya san'atkâr Henry Roussellin tavassutile girdim. Sessizde Veda Valsi, Madame Recamier, Figaronun İzdivacı ve saire.. Seslide ise Aşk Geceleri, Katil Kim?, Çılgın Macera, Fedora, Polis, Büyük Oyun, Otomobilli Adam, Fakir Bir Delikanlının Hikâyesi, İhtilâl günleri ve saire... Son olarak ta Abel Gancein idaresi altında Kroyçer sonatı çevirdi.

İşte benim hakkımda öğrenmek istediklerinizin komprime haline getirilmiş şekli!

Bugün sinema âleminde en çok sevilen, en çok rağbet gören yıldızlardan biri de küçük Shirley Temple'dir Shirley üzerine aldığı bütün rollerde yaşile hiç bir veçhile mütenasip olmayan müthiş bir muvaffakiyet göstermiştir. Onu seyrederken: Gözlerindeki cevvallik, mimiklerindeki tabiilik, hal ve etvarındaki düzgünlük size, bir sahne karşısında değil; hergün yaşanılan hayatın gidişi ve akışı içinde karşılaştığınız bir manzara ve durum hissini veriyor... İşte Shirleyin bütün seyircilerini teshir edebilmesindeki muvaffakiyetin sırrı!.. Son günlerde İstanbul sinemalarında gösterilen «Shirley asi» filmi küçük dahinin en yeni bir şaheseridir....

TANGO ESNASINDA

★★

Suadiyedeki yeni yapı, kübik köşklerin birinde bir çay ziyafeti... Mayıs ayı.. Vakit akşamın yedi buçuk, sekizi... köşkün alt katındaki salonun, holün, verandanın bütün kapıları açılmış, elektrikleri yanmış.. ahbap gençlerden mürekkep caz bir piyano, bir keman, bir akordeon, bir de davulla zil tangoyu tutturmuş... bir danstır gidiyor...

Bayan Meral Sürkirpik, on dört, on beşte gibi görünen, fakat yirmisini aşmış minyon, çıtıpıtı bir kızdır. Soyca gür kirpikli oldukları için dul anası bu soy adını almıştır... Bayan Meral buğdayi, erik gözlü, çok sıcak kanlıdır. Altı aylık nişanlıdır. Sörlerden yetişme olduğu için dilinde mütemadiyen Fransızca kelimeler ve frenk insanı... gayet uzun boylu, geniş omuzlu, sporculuğu yüzde yüz bir delikanlı ile tangoda.. ve durmadan kavalyesine fısıltıda :

— Hakikaten hava pek etufan bay Nihat... ha pardon, isminiz Vedaddı... Prentan içinde bu ne tropik tamperatürü Bay Vedat...

Evet, şimdi çaylara, balolara seyrek, geliyorum. Fiyansayımdan önce çok sık devam ederdim... Mimim, anneme mimi derim, çok tolerandır; nişanlım biraz... anladınız, kıskanç; hem de fazlasına... kıskançlık ne fena bir karakter; ne absürd birşey... fakat ona aldıran kim?.. Kim dinleyecek onu?... Otoriteye hiç tahammül edemem ben... peki, tango ede ede bağçeye çıkalım... önce verandaya doğru bir iki kere gidip döneriz; sonra bahçeye geçiveririz... Sapresti, Civi bizim tarafa geliyor... Civi, fiyansem Cevat... Allah aşkınıza belli etmeden bakın; dikkatli bakın... ne lurd bir tip değil mi?... Görüyor musunuz yüzü nekadar pal, daha doğrusu nekadar sapsarı; tıpkı bir momi.. yine beni kıskandı; sizden müdhişcesine kıskandı... Sa metegal... Yok hayır, ona emin olun; kat'iyyen skandal flân çıkarmaz... Orasını itiraf ederim; apaşlıkları yoktur... skandal çıkarmaması, ihtimal çıkaramamasından; kendine güvenememesinden!.. Sporculuğu mu?... « içini çekerek» sporla alâkası nüldür... Civinin baş marifeti bürokratlık... halâ gözleri sizde . . . tanımadığı hangi kavalyemi görse gözlerini böyle diker... meramı prezante edilmek ve kim olduğunu öğrenmek... sahi mi bu pembe krepsatenler bana çok yaraşmış?.. Deeslere mi dönmüşüm? Bu kadarı fazla kompilman... Mamafih enfiniman mersiler... dekoltem ne dediniz, iyi anlayamadım... «Memnun, gıdıklanıyormuş gibi katılarak» senin ağzına biber koyacağım Vidi...

«Caz tangoyu üç kere tekrarladıktan sonra sesi kesmiştir. (Bir daha!.. Bis!) diye eller çırpılır. Sporculuğu yüzde yüz delikanlı, herkesten ziyade avuç patlatır. Tango başlar başlamaz bayan Meral yine fısıltıya girişir: »

— Hadi Vidi, ağır ağır verandaya açılalım. Sonra bahçeye çıkarız; ağaçların, yaprakların arasına... pardon, biraz Mimimden tarafa yürü; ona iki kelime söyliyeceğim... Civiyi yanına çağırıp lâfa tutsun... hah hah hah, Cividen korkmak mı?... Hatırıma bile getirmem; jö man fiş... daha icap ederse, maparol, yüzüğünü kafasına atıveririm...

***

«Bayan Naciye Becerik, 38 - 40 lık, bukle bukle saçlı, mavi gözlü, iki dişi plâtin, tombul, akçe pakçe bir kadındır... evlidir... kocası cemaziyülevveli belirsiz, birçok dalavereli işlere burun sokmuş, çok para tutmuş bir adamdır... bu soy adını kendine biçilmiş kaftan bulmuştur... boyuna Anadoluya, Avrupaya mekik dokur... kendisinden 20 yaş küçük olan karısı, kenarın dilberi, ne oldum delisi, başa buyuruk bir hatundur... Bayan Naciye kara yağız, kalın enseli, dört köşe gövdeli, orta sıklet güreş şampiyonu kılıklı bir gençle tangoda..»

— Bu yaz ya Parise gideceğiz, ya da Büyükadadaki Yat Kulübe... Yat kulüb ismi biraz tuhafça ama, ne muvafık!... Öyleya, en kibarlar, zenginler orada yatıp kalkıyorlar... Adına (Yatkalk kulüp) deseler bari... Yatanlar yemlihaya yatmıyorlar ya, sabah olunca kalkıyorlar. Hah hah hah... Arkamdaki emprimeleri hakikaten çok mu beğendiniz?... Inanmam, vallahi de alay. Bugün salı, alay cuma günü olur... Bu emprimelerin asıl parası da güzel; metresini 14 liraya aldım... dikişi de epeyce tuzlu; tam tamamına 40 lira... rica ederim biraz yavaş, iskarpinlerim fena halde sıkıyor... yok üzülmeyin, dişimi sıkarım; tangoya devam edelim... canımın sıkıldığı nokta mantepsiye basışım...

Kunduracı herif : (En halis Hindistan yılanı derisidir, gayet yumuşak ve esneklidir) diye 22 liraya soktu... bendeki avanaklığa bakın, üç çift te birden ısmarla-

◆

Yazan:

SERMET MUHTAR

◆

mayayım mı ?... Bu biçim saç tuvaleti... hayır, şu fıstıklı hanımınkini demeyorum, kendiminkinden bahsediyorum... böyle bukleli baş bana hiç yaraşmıyor; sonra, bu başla küpe müpe de takılamıyor... görümcem tuhaftır: «—A kardeş! insanın çifte, tek taşlı, 15 - 16 kıratlık, binlerce lira kıymetinde küpeleri olur da takmaz mı hiç?.. Sen kendini pabucu büyüğe okutsana!» diyor... Cicim, hiç üzülme, iskarpinlerim deminki kadar sıkmayor; sol baldırımda biraz damar damara bindi... şu candarma maviliyi tanıyor musunuz?... hele hele, sahi mi tanımıyorsunuz? Dünyada inanmam, kuyruklu yalan... Aman güzel gözlerinize yemin etmeyin, peki inandım... kim olduğunu ben size söyliyeyim: Mütahhit Remezan Dağdevirenin bu seneki aşina fişnesi... ne rüküş, ne rüküş değil mi?... Bu zavallının derdi günü de benimle, desturun idrar yarışına çıkmak... Biraz kabacadır ama söz temsilidir. (Tavuk kaza bakmış ta..) derler. Göğsündeki plâkanın eşini Haçoplo çarşısında 225 kuruşa satıyorlar, övünmek gibi olmasın ama benimkini, bugün sokağa atsan 500 lira eder... Hayır güzelim, iskarpin derdinden değil, sağ bacağıma kulunç girer gibi oldu da... Terliyorsunuz, isterseniz şu tahtaboş gibi yere çıkalım... «Tangoya verandada devam ederler» Oh dünya varmış, limonata gibi esiyor... bileziklerimi beğendiniz mi bakayım?... Eyvah beğenmediniz; güzel kelimesi pek yarım ağız çıktı .. Gösterişleri pek kubat; teneke benziyorlar; halbuki dördü de som beyaz altındır... Atıf, koçamın adı Atıftır, Atıf Moskoftan getirmişti. Bedava kapattım diyordu... durun bakayım, çiftini kaça almıştı?.. Ya altı yüze, ya da yedi yüze... kuruş değil, lira...

«Caz ara vereciği esnada yine şakşaklar, (tekrar!) lar, (Bis!) ler ayyuka çıkar. Tango yeni baştan tutturulur. Bayan Naciye çeneye devamda:»

— Fazla gecikeceğim, gecelere kalacağım diye üzüm üzüm de üzülüyorum... vapur vakitlerini biliyor musunuz?... Ah çok teşekkür ederim, size zahmet olacak... «ağzı kulaklarında ve usulcacık:» Buradan beraber çıkarsak artık dedikoduyu dinle... tasamın on beşi ya... Sahi, o daha muvafık; siz önden sıvışırsınız, biraz sonra da ben kalkarım... yolda boş bir otomobil bulur muyuz acaba? Ama darılmaca sarılmaca yok, köprüye gelince ayrılacağız; zira bizim şoför Kadıköy iskelesinde bekliyecek... Bizim şoför şimdi kimbilir ne atıp tutuyordur, beni ne kalaylayordur... (Bayancığım, beni bir yerde durdurma, hangi saatte emrediyorsan oraya o vakit geleyim!) deyip durur... Güya bizim otomobilin İstanbulda bir eşi daha yokmuş... gelen geçen hep etrafına üşüyormuş, tavaf eder gibi dört dönüyorlarmış.. Atıftaki çılgınlığa bakın. İnsan kupkuru bir otomobile 16 bin lira verir mi hiç?... Nerede mi oturuyoruz?.. Taksimde, bahçenin karşısında arslanım; bıldır yapılan (Saray apartımanı) nda birinci kattaki karşılıklı iki dairede... Tam 18 oda, koca barhana... dedima, Atıf acaibce; Türkçesi zırzopçadır. Ayaspaşada kendimizin üç apartımanımız var. Hele bu yıl yaptırdığımız (Becerik palas) eflâke ser çekmiş; tam dokuz kat... Atıfta, oraya gitmem diye inatta inat... Sebebi o tarafın ücralığı imiş... akıl akıl, gel kuyruğuma takıl.. A adam deseler, senin doğru dürüst İstanbulda bir ay oturduğun var mı ki?... Aman benden uzak olsun da... hadi, artık sıvış bakalım şekerim, ben de hazırlanıp arkandan gelirim... Köprüde bizim şoföre görünmeden Üsküdar iskelesine çıkıp Eminönünden bir otomobile atlarız; aksi herif bekleyip dursun!..

***

Bayan Şaziment Levent, altmışına merdiven dayamıştır. Fakat kendine sor, 43, 44 dünde... cami yıkılmış, mihrab ta kalmamış... Kişi halini bilse hoş değil mi, karlar yağsa kış değil mi?.. Gözlerinin karaları bile ağırmış, yanakları pörsümüş, gerdanı sarkmış, kaddi bükülmüş olduğu halde saçlarında oksijen, kaşlarında kreyyon, gözlerinde rimel, yüzünde pudra ve allık, dudaklarında ruj, parmaklarında manikür, hattâ ayaklarında pedikür... Damadı, gelinleri, torunları vardır; fakat gönlü kocamamıştır. Hiçbir çaydan, balodan eksik değildir... eski tarz genç güzeli, yani pembe beyaz, badem gözlü, elma yanaklı, kiraz dudaklı, hokka ağızlı, tombalak, kız gibi utangaç, 18 - 19 unda bir cahille tangoda... gözü çocuğun gözünün içinde, faraş kadar ağzı açık, boyuna lâfta:

— Yavrucuğum, sucuk kesildin; dans bitince aman kolindere «kurander» oturma.. kendini üşütüverirsen dağlara, taşlara...

— Arkası 32 inci sayfada —

Şeyhin Kızı

MALHATUN

***

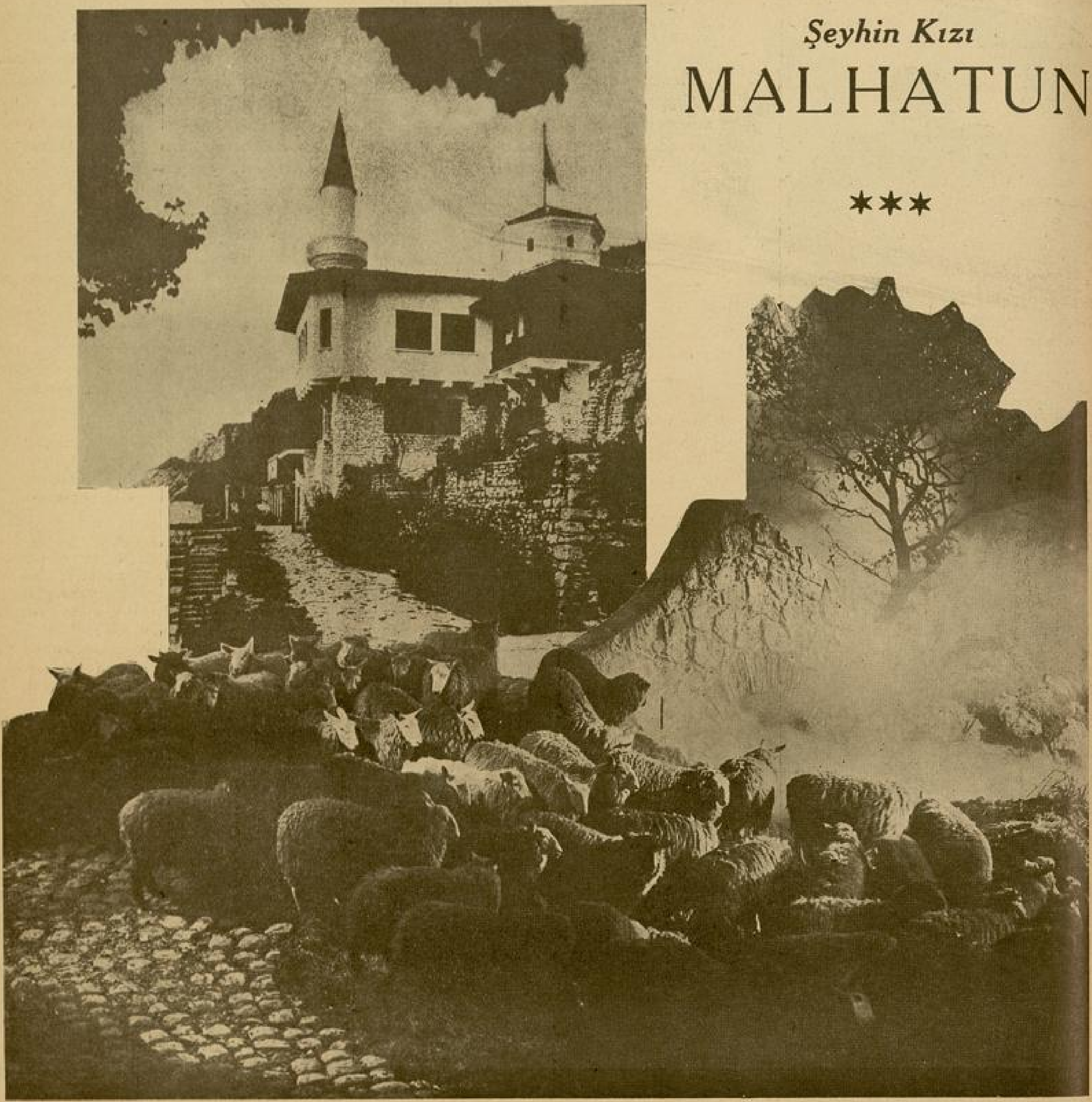

Söğüt ovalarında Asyadan gelen Kayıhan aşiretinin genç ve çevik tayları, çağlayan köpükleri gibi beyaz sürüler, omuzlarında onsekiz örme saç sallandıran yanık yüzlü kızlar dolaşırken, Ertuğrulun boş kalacak yerine oğlu Osman geçmeğe hazırlanıyordu.

Genç veliaht, küçücük devletini büyük bir imparatorluk yapacak olan ilk hamlelerine henüz başlamamıştı. Bütün günlerini dağlarda silâh arkadaşları ile beraber avlanmakla geçiriyor, geceleri gözlerini yıldızlara çevirerek, muhayyel muzafferiyetler peşinde koşuyordu.

Tanrı, onunla beraberdi. Babası, nasıl tam bir gece, sabaha kadar mukaddes kitabın önünde ayakta elpençe durup, manevî kudretin derununa kadar nüfuz etmişse; o da ovalarda parlayan güneşin, tatlı seslerle akan derelerin, yeşil kavakların Tanrı kuvvetile yaşadığına inanıyordu.

Genç başbuğ, birgün arkadaşlarile beraber, gerisinde toz bulutları bırakıp dağlardan inerek, İtburnu denilen bir yere geldi ve gem kısdı.

İtburnunda, bütün civarın kendisine hürmetle bağlı olduğu bir şeyh yaşardı. Allahla insanları biribirine bağlayan bu adamı, herkes «Şeyh Üdebali» ismile anardı.

Genç Osman, şeyhin elini öpdükten sonra, artık hergün İtburnunda görünmeğe başladı. Şeyh ona büyük bir kuvvet veriyordu. Sözlerini dikkatle dinliyor, hergün birkat daha onun irşatlarından mütelezziz oluyordu.

Bir akşam Osman, gene silâh arkadaşlarile şeyhin kapısında gemlerini kıstı; ve yere atlayarak içeri girdi. Merdivenleri çıkarken sofada birdenbire genç ve güzel bir kızla karşılaştı. Kızın saçları simsiyah, gözleri güzel geceler kadar parlak ve harikulâde idi.

İkisi de bir müddet bakışdıktan sonra,

Yazan:
RAGIP ŞEVKİ

genç kız bir kapıdan girerek kayboldu. Bu kız şeyh Üdebalinin kızı Malhatundu. Henüz onaltısına basmıştı. Teni bir söğüt yaprağı kadar taze ve düzgündü. Yürürken peşinde bütün gönülleri sürükleyip götürüyordu.

Genç Osman artık hergün İtburnunda görünmeğe başladı. Şeyh, Üdebalinin karşısına geçtiği zaman, artık yalnız onu dinlemiyor, dışarıdaki en ufak gürültüleri zaptetmeğe çalışıyor, gözleri daima Malhatunu arıyordu.

Aşk, yeni bir devlet yaratmağa çalışan genç başbuğun gönlünde taç ve taht kurup yerleşmişti. Heyecanları hergün biraz daha artıyordu. İçinde hergün biraz daha parlak, harikulâde bir ay ışığı ile büyüyen aşkı, Sultan Osmanı nihayet şeyhin dizlerine düşürdü. Fakat şeyh, genç başbuğun izdivaç teklifini reddetti.

Tanrının verdiği bu aşk, Osmanı mağmum ve sükûtî yapmıştı. İlk günler düşünmek ve yalnız kalmakla vakıt geçirdi. Fakat nihayet derdini silâh arkadaşlarına açtı.

Osman, bu arkadaşlar arasında Eskişehir hâkiminin de Malhatuna âşık olduğunu, onun kendisi gibi genç kızla evlenmek istediğini ve reddedildiğini bilmiyordu.

Eskişehir hâkimi bu yüzden genç başbuğa büyük bir kin bağladı. Araları hergün biraz daha açıldı, ve şiddetli bir çarpışma ile nihayet buldu...

Eskişehir hâkimi, bir tuzakla elde etmeğe çalıştığı genç Osmanın kuvvetlerinden, ağır bir darbe yiyerek, kalesine çekilmişti.

Şeyh Üdebali bu çarpışmadan sonra artık kendisi için de tehlike başgösterdiğini hissedince, bütün halkı ve ailesi ile birlikte Söğüde göç etmek mecburiyetinde kaldı.

***

Bir gece ay vardı. Ovalar gümüş su renklerile parlıyordu.

Genç Osman, o gece şeyhin evine gelmiş ve yatıya kalmıştı. Saatler ilerleyip te herkes odasına çekildiği zaman, Osman da yatağına uzandı ve Malhatunu düşünmeğe başladı. Aylardanberi hep onun sevgisi ile nefes alıyordu. Büyük bir keder içinde onu düşünüyor, onun hayalile karşı karşıya kalarak, nihayetsiz bir aşk denizi içinde kaybolup gidiyordu.

Osman, bu gece de Malhatunu düşünürken gözlerini kapamıştı. Uykusu arasında birdenbire bir cennet rüyası içine daldı!

Şeyh Üdebali süt gibi beyaz uzun sakalı, gözlerinin üstüne düşen gür kaşları ile karşısında duruyordu. Birden şeyhin göğsünden bir ay doğdu ve yavaş yavaş büyüyerek uzandı, uzun bir çizgi ile uzayarak genç Osmanın kalbine girdi. İçinde sonsuz bir haz duyuyordu.

Nihayet birdenbire garip birşey gördü. Kaburgaları arasından bir ağaç çıkmağa başladı. Büyüdü, yeşillendi ve dalları Yeryüzünün üç ufkı üzerinde, ta nihayetlere kadar denizleri ve karaları örttü. Yapraklardan müteşekkil büyük bir çadırın sütunlarında Kafkas, Atlas, Toros dağları yükseliyordu. Ağacın köklerinde Dicle, Fürat, Nil ve Tuna nehirleri akıyordu. Sahralarda birçok ekinler görülüyor, dağlardaki ormanlardan çıkan pınarlar, gülistanlar ve serviler arasından akarak ta uzaklara kadar gidiyordu.

Biribirine sarılmış ve kılınç gibi sivrilmiş dallar, İstanbul ufuklarına doğru uzamıştı. Dalların serin ve muattar gölgelerinde toplanan binlerce Türk evlâtları, hepsi bir ağızdan bir tek şarkı söyleyorlardı.

Bu aralık birdenbire şiddetli bir rüzgâr çıktı ve dalların, kılınçlar gibi sivrilmiş uçları, iki gökyakut arasında bir pırlantaya benzeyen, ve Yeryüzünün hâkimi olarak gökyüzünde bir halka gibi asılı duran İstanbul üzerine uzandı.

Genç Osman, bu halkayı parmağına takmak isterken birdenbire gözlerini açtı ve şaşırdı. Yatağı içinde doğrularak düşündü!

Şeyhin göğsünden doğarak kendi göğsüne giren ay, güzel Malhatundu ve genç kız şevket ve azametle yükselecek olan bir ulusun anası olacaktı.

***

Genç başbuğ sabaha kadar uyumadı. Gün ışıkları geceyi yenmeğe ve evde gürültüler duyulmağa başlayınca derhal şeyhin karşısına çıktı ve rüyasını anlattı.

Şeyh, onu sükûnetle ve ciddiyetle dinledi.

Sonra bir elini Osmanın omuzuna koydu:

— Kızım, senin karın olacak, ve sizden asırlarca hükümran olacak bir devlet doğacak!. dedi.

Osmanın Malhatunla evlenişi çok basit oldu. Ne büyük bir eğlence, ne de hârikulade bir alay yapıldı.

Osman, birçok kaleler, birçok kasabalar ve şehirler zaptettikten sonra nihayet bir gün babasını kaybetti. Fakat zaferler okadar boldu ki, ve güzel karısı Malhatun bir yıl sonra ona öyle güzel bir evlât verdi ki, Sultan Osman göçüp giden Kayıhan aşireti reisi Ertuğrulun yasını bütün bunlarla unutup gitti.

Büyük bir aşkla başlayan Osmanın hayatı, gene zafer ve muvaffakıyetle devam edip, sükûn içinde nihayet bulurken oğlu Orhana, saf bir Türkçe ile uzun ve manzum bir vasiyetname bıraktı. Bu vasiyetnamede Türklüğün en temiz duyguları vardı, ve bir yerinde:

Kurt olup girme sürüye;
Arslan ol, bakma geriye !...
Çar edip haydi çeriye,
Deli geçidini hisar yap !..

Diyordu.

Otomobil Mektebini Makinist Ziyaret

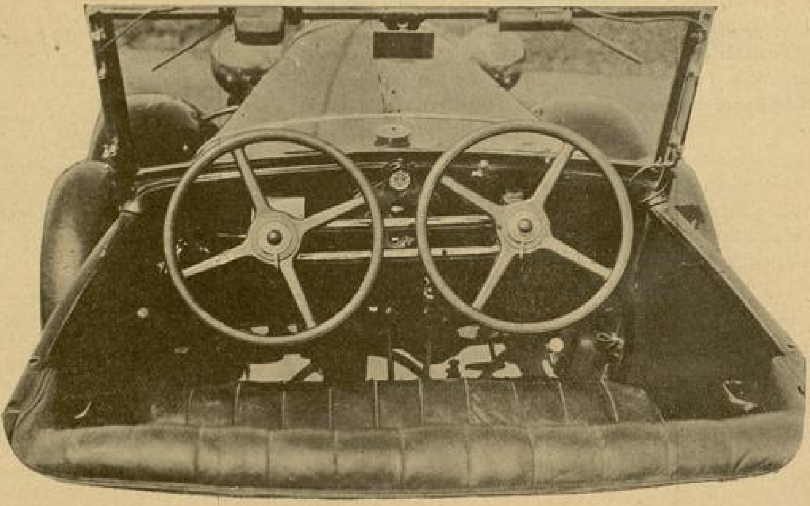

— Allô.. allô.. neresi orası?

— Fikri Tevfik otomobil makinist mektebi.

Fikri Tevfiği sesinden tanıyarak ona; mektebini ziyaret maksadımı söyledim.

O,:

— Eğer gazeteye yazı yazmak içinse, bu ziyaretinizi söyleyeceğim başka bir güne tehir etmenizi, rica edeceğim; dedi.

Ondan bu randevu gününü elde ettikten sonra düşündüm. Mektebe kendisini görmek için ne zaman gittimse, bir türlü görmek imkânını asla temin edememiştim.

Daima mektep müstahdiminin klişe şeklindeki şu cevaplarıyla karşılaşırdım:

— Yarım saat önce gelmiş olsaydınız...

— Gittiler...

— Ne zaman gelecekleri malûm değil...

— Talime gittiler.

En nihayet, müteaddit telefonlardan sonra onunla görüşebildim.

***

Bilhassa pazar günleri Taksim stadyumunun kapısını hınca hınç dolduran, paralarile iki saatlik bir top oyununu seyretmek için, kapı önünde biribirlerini iten ve kakan kalabalıktan eser yoktu.

Şimdi stadyumun kapıları, ardına kadar açık. İçeriye girdim, sol taraftaki levha mektebin yerini bulmakta bana zahmet çektirmedi.

Fikri Tevfikle karşılaşıyorum.

Beni samimiyetle kabul ederek:

— Buyurunuz, diyor müdiriyet odasına yollanıyoruz.

Müdiriyet odasına giderken atölyelerden geçiyoruz. Atölyelerde kız, erkek birçok talebeler, motörlerin başında derslerile meşgul oluyorlar...

***

— Mektebi büyük gayelerle açtım; fakat, bu devamlı ve verimli faaliyetlerime rağmen istikbal bana, beni, memnun edecek bir tarzda görünmiyor...

Yazıhanesinin önünde, başını eline dayıyarak, yüzünde teraküm eden memnuniyetsizlik çizgilerini saklar gibi, kesmiş olduğu sözünü ricam üzerine acı bir lisanla tamamlıyor:

— Size, ilkönce mektebin tarihçesini ve ne maksatla açıldığını söyliyeyim.

1924 mayısı mektebin açılış tarihidir. Mektebi ne gaye ile açtığıma gelince:

Bu tarih ve bu tarihten önce şoförlük, askerden terhis edilen bazı otomobil taburlarına mensup efrat ile; mütareke zamanında yetişmiş ekserisi Rum, Ermeni ve kısmı azamı Rus muhaciri şoförlere inhisar ediyordu.

Benim bu mektebi açtığım tarihte İstanbulda: Şoför ve makinist mektebi olarak iki mektep daha vardı.

Biri: ben, kendi mektebimi açmadan önce, bahriye mütekaitlerinden kıdemli yüzbaşı merhum Bayraktaroğlu Mehmet Alinin açtığı mektepti.

Bu mektep müessisinin şoförlükle hiçbir münasebeti yoktu. O, bahriyede motör muallimliği yapmış bir zattı, ve dersleri ancak motörlere aitti.

İkincisi: Veznecilerde Malûlgaziler cemiyeti himayesi altında kaymakam Salâhiddinin tesis etmiş olduğu şoför mektebidir.

Bu şoför mektebi, talebesizlik yüzünden, maddî imkânsızlıklara duçar olarak faaliyetine nihayet verdi.

Mehmet Alinin vefatile de onun mektebi kendiliğinden kapanmış oldu.

(Merhum Mehmet Alinin mektebi, Amerikan garajının üstünde idi).

Mektep direktörü bay Fikri Tevfik ve yazıcımız

Ben ise.. hem şoför ve hem de makina mühendisi olduğumdan (elile duvardaki Paris Üniversitesinden almış olduğu diplomaları gösterdi) şoförlükle makinist mektebini tevhit ettim.

Medenî memleketlerde şoförlük, bir fen ve teknik mesleğidir. Hem bu meslek, hayat memat meselesidir.

Avrupada olduğu gibi mükemmel bir şoför mektebi açarak, bizdeki hüdainabit şoförlük öğretme usulüne bir nihayet vermek istedim. Bunu temin için çalıştım ve halâ da çalışıyorum.

Şimdiye kadar mektebe kaydolunan (2500) talebeden 1847 si diploma almıştır.

Yazıhanesinin bitişiğindeki masanın üstünden, müstatil beyaz büyük kartonlar üzerine yapıştırılmış fotoğrafları gösterdi :

— Bu kartonlarda gördüğünüz resimler, ilk talebelerimle, bugünkü son talebelerimin resimleridir.

İlk talebelerinin fotoğraflarına bakıyorum. Şapka inkılâbından önce mektebe devam eden talebelerin başlarında fes, kalpak gibi çeşit çeşit şeyler var.

Bu eski serpuşları bir arada görünce, gülmekten kendimi alamadım. O çeşit çeşit fesler, kalpaklar başımızda ne gülünç duruyormuş...

Benim bu biçimsiz şekillere güldüğümü görünce, kendi de güldü ve :

— Ben size, daha çok gülüp taaccüp etmeniz için pek gülünç bir vak'a anlatayım.

Mektebi açma ruhsatnamem yalnız erkek talebe için alınmıştı. Aradan iki yıl geçince, ayrıca kadın talebe kaydına başladım. Muhtelit tedrisat müsaadesini aldık ve bayanlardan tektük gelenler oldu.

Bu bayanların içinden: Muammer isminde bir kız, ilk defa olarak şoför ehliyetnamesi aldı. Bu kızın az çok parası da olduğundan, bir otomobil satın alıp taksiye çıktı.

Bunu haber alan Belediyemiz küplere binerek :

— Nasıl olur? Rezalet.. kadınlar şoförlük yapamazlar. Gece, sarhoş bir erkek, mahsus bu kadının arabasına biner, ve : "çek Büyükdereye!" der yolda kadına tecavüz eder. Bu ahlâka, inzibata mugayirdir.

Ben de bu sözleri söyleyenlere, memleketimizin emniyet kuvvetlerinin her türlü taarruza karşı geldiğini, ve içinde yaşadığımız Cumhuriyet idaresinin kanunlarının medenî kanunlar olduğunu hatırlatarak, bu medeniyet mütecavizlerini susturdum.

Ne yazık.. onların o gürültüsü, yaradılıştan korkak olan bu kızı ürküttü. Ve maalesef, takside birçok bayan müşteriler edinmek suretile elde edeceği büyük kârları, bu yüzden göremedi. Taksiden çekildi.

Mektebten diploma alan talebelerimin dörtte üçü bayandır.

— Mektebinizin tedrisatı kaç kısımdır?

— Tedrisat makinist ve şoförlük üzerinedir. On iki senedenberi mektebimiz, bilâfasıla çalışmıştır. Bilhassa ilk zamanlarında Anadoludan, motörlü ziraatle meşgul olmak isteyen gençler geldiler.

Bu talebelere, bilfiil tarlada da traktör tatbikatı yaptırılmış; ve ziraat âletleri makinistliği dersleri verilmiştir.

Bugün mevcut talebelerimin hepsi şoförlük tahsilindedir.

— Şoför olacakların programı nedir ve ne ücret alırsınız?

— Mektebimizin tedrisat müddeti üç aydır.

Ders devreleri: senede üçer aylık dört devreden ibarettir. Yaz tatilimiz yoktur.

Teorik ve pratik tamirciliği, direksiyon talimlerini, bir otomobilin bütün aksamını üç ayda öğrenen talebe, mükemmel bir şofördür.

Teorik, pratik motör dersi görmek, tamircilik dersleri almak, beheri 20 şer dakikalık direksiyon talimleri için bu üç ay kâfidir. Bunlar için (50) lira ücret alınır.

Teorik, pratik derslere ve tamirciliğe, ortaklama suretile her ay ders görmek de 25 liradır.

Şehir haricinde ilâve olarak alınan bir saatlik direksiyon talimi üç, şehirde ilâve olarak alınan bir saatlik direksiyon talimi için de 4 lira ücret alınır.

Yardıma muhtaç olanlara tenzilât yapılmakla beraber, kitapları da meccanen verilir.

— Kabul şaratlarınız?

— On altı yaşından küçük olmamak, ilkokul veya millet okulu B kursundan çıkdığını gösteren tahsil vesikası bulunmak; sıhhatin yerinde, gözün, kulağın sağlam olması şarttır.

— İstanbul Belediyesi mektebinize yardım ediyor mu?

Bu suali sorunca sevimli muhatabım manalı manalı yüzüme baktı ve:

— İstanbul Belediyesi yardım mı edecek... Bizim bir talim arabamız var. Mektebin bu arabası, mekteblerdeki karatahtalar gibidir. Böyle olduğu halde talim arabamızdan tabela parası alıyor.

Müessesem bugüne kadar hiç himaye görmedi. Yalnız mektebimin mazisine

— Arkası 32 inci sayfada —

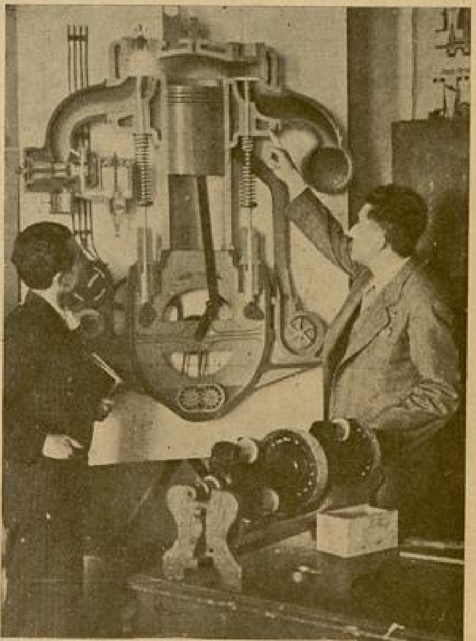

Mektep direktörü yazıcımıza motörler, elektrik cihazları hakkında izahat veriyor

Bir Kadın Niçin Aldatırmış

- *Claude Gevel'den* -

İşte, ben de kendime bir dost edindim... Böyle birşey ilk defa olarak bir kadının başına gelmiyor ya, neyse... Fakat benim başıma ilk geliyor... Bunun üzerinde iki dakika durarak düşünmeğe değmez mi?...

Sen, dostum, bunu gayet basit buldun!.. Kendini güzel ve cazib bilirsin de... Bu yetişir... Ben seni seviyorum... Sen beni seviyorsun... Ezeldenberi söylenen bu fiili, yakışık aldığı gibi, istikbal ve hal sigalarında tasrif ettik. Bunu şüphesiz bir gün hikâyeihal, ve sonra da mazi sigalarında da tasrif edeceğiz...

Fakat, mesele zannettiğin kadar basit değil... Ben, artık namuslu bir kadın değilim... Gerçi bir başkası kadar ben de namuslu kalabilirdim. Kalbim temiz ruhum sadıktır. Bu kerteye gelmem için, hey âşıkım!.. Senin aldatmaların kâfi gelmezdi... Arkadaşlar gibi senin de mutat bir yardımcıya ihtiyacın oldu... Ne zannettin ya, elbette, ya kocam!

Alaylı alaylı gülme. Kendimi mazur göstermeğe çalışmıyorum... Sadece, bu ihanetin benliğime nasıl girdiğini, kendine mahsus bir ehemmiyeti olan bu saatte, hatırlamak istiyorum...

Sonradan ihanet aldı yörüdü, tabiatile en adî bir şekilde inkişaf etti: Misaller, müsahabeler, okunan kitaplar ve adî küçük bir karı koca hayatında sık sık tesadüf edilen o can sıkıntıları, o yorgunluklar... Bunda benim de mesuliyet hissem büyüktür, Fakat birşey var ki onu haklı olarak ileri sürüyorum. Bu, mesuliyetin bir başlangıç noktası oldu. Öyle bir ân geldi ki, bütün varlığımla sadık kalmağa hazırken, biricik aşkımda bir yar açıldı.

Eminim ki her ihanetin başlangıcında böyle bir yar bulmak kabildir. Kocalarına sadık kalmıyan bütün kadınlar, ihanetlerinin menşeindeki - ekseriya pek küçük olan, - hatayı bulmak için hatıralarını derinden derine karıştırırsalar; onların hikâyelerinden yeni evliler için ne mükemmel bir eser meydana çıkar! İşte benimkini anlatıyorum:

Aşağı yukarı on sekiz aylık evli idik. Bu on sekiz ay içinde diyebilirim ki biribirimizden hiç ayrılmamıştık. Kelimenin tam manasile bir birleşme olan vaziyetimizle iftihar ederdik. Hele ben - bu sahada yeni bir yenilik yaptığımı zannediyordum - her genç kadında olan safdillikle, eşine az tesadüf edilir bir çift olduğumuza, ve yaşayış tarzımızın aşkımızı hertürlü rekabet ve soğukluktan koruduğuna inanıyordum. Kocama kâtiplik, daktilograflık yapar, onu sabahları yazıhanesine götürür ve akşamları almağa gider, iş için yaptığı seyahatlerde beraber bulunurdum. Tatil zamanlarını sabırsızlıkla bekler ve bunu rüya gibi samimî yaşardık.

Vak'a, evlendiğimizin ikinci yazında oldu. Daha iyi yalnız olabilmek için küçük bir köşk tuttuk; ve orada kamp kuruyor, ev temizliğini, bulaşığı, yemeği, çamaşırı beraber yaparak çok eğleniyorduk... Döneceğimiz günün arefesinde bir telgraf geldi, benim Gira diye çağırdığımı - ona tabiî başkasının kullanmadığı bir isim vermeli idim - acele olarak Parise istiyorlardı

Kocamın öğleden sonra hareket eden ekspresle gitmesi lâzımdı. Benim evi düzeltmem ve eşyayı saydıktan sonra anahtarları - evi kiralı oldukça - tersine dönmüş bir kayıkta yatan ihtiyar balıkçı kadına teslim etmem için, ertesi güne kadar kalmam icabediyordu.

Bu, bizim ilk ayrılışımız idi:

Gireyi gara ne büyük bir heyecanla götürdüm. Bilseniz! Hele, göz yummadığım geceyi, ne kadar sabırsızlıkla geçirdim!.. Trene kendimi ne kadar sabırsızlıkla attım! yoldaşlarım, ve manzaralar donuk bir şekilde gözümün önünden geçe dursunlar... tekerleklerin, telgraf direklerinin kendisine doğru koştuğu bakışımdaki biricik hayali silmemeye muvaffak olamıyorlardı. Bu: Giranın beni kucaklayacağı istasyondu.

Birdenbire kuvvetli bir çarpma, beni hayallerimden ayırarak karşımda oturan Bayın üzerine attı. Zavallı adam okadar korkmuştu ki, bu fırsattan istifade etmeyi düşünememişti bile. Yere yuvarlanan bavullar... Kırılan camlar... bağrışmalar.. Ve beni karşımdakinin gevşek sarmasından kurtaran büyük bir sarsıntı... Lokomotif yoldan çıkmış, sürülmüş bir tarlada yatıyor, kömür vagonu da üzerine devrilmişti.

Yazan:
FETHİ VARAL

♠

Başka birşey olmamıştı... Fakat yolu açarak vagonları diğer bir lokomotife bağlamak için üç saat lâzımdı. Bu yüzden, Pariste saat yirmi bir buçukta bulunacağımıza, ancak gece yarısından yarım saat sonra oraya varabilecektik.

Bir kır ortasında idik. Yakında hiçbir telgrafane yoktu. Esasen Giraya nereye haber gönderebilirdim ki? Akşam oluyordu. Ben bir köşeye çekilmiş, ümitsizlik içinde ağlıyordum. Yoldaşlarımın verdikleri tesellilere kulak asmıyor, onların ihtimamlarına kızıyor ve yerimden kımıldamak, hava almak, vagon - restoranda yemek yemek istemiyor, Girayı düşünmek için yalnız kalmaktan başka birşey düşünmiyordum. Kimbilir ne kadar endişe edecekti?.. onu korkutacak, kimbilir ne kadar yanlış havadisler uyduracaklar, zavallı kocacığım kimbilir kaç saat üzülecekti... Sanki ben oarada olursam, herşey daha çabuk yapılacakmış gibi, yerimden sade arazinin tesviye edilişini görmek, yeni gelecek olan lokomotifin kırmızı ışığını uzaktan seçmek için kalkıyordum. Gece olmuştu. Tren yavaşca kalktı. Şimdi gözümün önünde bir istasyon ve onu - gözyaşlarını zor zaptederek - bir baştan bir başa dolaşan Gira tütüyordu.

Nihayet şehrin ışıkları çoğaldı, büyük baca ve binaların gölgelerini sardı! Tren yavaşladı ve durdu. Uzaktan Girayi gördüm ve vagonun kapısından ona «bak, işte geldim!» diye haykırdım, fakat sesim frenlerin gıcırtıları içinde kayboldu.

Kocamın kollarına atıldım! Gira, bavullarımı indirmek için beni yavaşca itti.

İstasyonda bavulum müsaada ettiği kadar ona sokuluyordum:

— Zavallı sevgilim! anlatsana ... Kimbilir ne kadar korktun.... Koskoca üç saat bu... aklına neler geldi?

— İstasyona saat yirmi biri çeyrek geçe geldim. Trenin üç saat gecikeceği duvarda yazılı idi, ben de gittim, bir sinemaya girdim... Tam da garın karşısında bir tane var... Ne şans, değil mi?

... İşte, niçin dostum olduğunu şimdi anladın mı?

Pamuk Nine Cevap Veriyor:

●

Yusuf Türker

Delikanlı!

Kızın ailesi, kızlarını sana vermemekte çok haklı. Çünkü herkes kendi ırkından, kendi dininden insanla evlenirse, mesut olması daha kolaydır. Yahudi kızıyla şimdilik anlaşmış olabirlirsin, fakat evlenirsen, bu saadet devam edemez, neden mi? Yaşayış, terbiye, görgüler tamamile başka başka olduğu için. Her şeyde bir aksilik çıkacak sonra kavgalar başlıyacak, ilk tanıştığın zamanlardaki aşkın sönüverecek. Onun için yavrum, genç kızı eğer biraz olsun seviyorsan, kendi cinsile evlenmesine mani olmaya kalkma. Sen de onu unutmağa çalış. Bu her ikiniz için de hayırlıdır. Haydi kızın ailesi razı oldu diyelim. Bu sefer de, senin annen baban:

— Biz oğlumuza yahudi kızı alamayız, gelinimizin yahudi olmasını istemeyiz!... diye başlayacaklar.

Kızın ailesi, damat olarak bir Türk ve müslüman gencini istemiyorlarsa, senin ailen de yahudi gelin istemiyeceklerdir. İki ailenin saadeti namına kendi saadetini feda etmek mecburiyetindesin oğlum. Bu gün için belki biraz üzüleceksin, acı çekeceksin, fakat bunda kendi kârın olduğunuda unutma. Çünkü kızla evlenirsen, geçinemez, böylelikle iki acı değil bir acı çekmiş olursun.

Maçka: A. H. H.

Oğlum,

Küçük yazılarını okuyabilmek için, gözlük gözlük üstüne taktım. Doğrusunu istersen gözlerim fena halde yoruldu. Pamuk ninenize mektup yazarken ihtiyar olduğunu unutmayın... Gözlük gözlük üstüne taktığım halde, yazılarını pek iyi de okuyamadım, yalnız (F) isminde bir kızla tanışmış bir müddet konuşmuş olduğunu anladım. Sonra mektepler açılmış, o mektebine, sen de işine gitmişsin. İyi ya, mektepler tatil olunca yine (C) lerin evinde buluşur yaz sevgisine, roman alıp vermesine başlarsınız. Sen şimdiden (C) lerin evine arasıra uğra.

Bu yaz başlayan anlaşma, belki gelecek yaz olgunlaşır evlenirsiniz...

Ankara: M. Z.

Yavrum,

Mektubunu içim sızlayarak okudum. Senin gibi okumağa istekli, fakat parasız çocuklara yardım edecek müesseseler maalesef yok gibi...

Sen üzülme yavrum. Bir sanata gir çalış. Mademki okumağa bu kadar heveslisin, kendi kendine okuyabilirsin, fakat «Neyle, param yok ki!..» diyeceksin. Sanata gir, hangi meslek olursa olsun, sana biraz getirsin de, aldığın paranın bir kısmını kitaba verirsin. Sonra umumî kütüphaneler var, oralara, işten çıkınca gider okursun. Maalesef sana verecek başka öğüdüm yok yavrum.

Aysel:

Kızım,

Yarım Ayın kadın sayfası yoktur. Moda sayfası vardır ki, o sütunlarda da sizin yüz kıllarınızdan bahsedemem, onun için burada cevap veriyorum:

Yüzdeki kıllarla uğraşmak doğru birşey değildir. cımbızla yolunas, yeri kalır; elektrik tedavisi tehlikeli neticeler veriyor. Her kılın dibinde bir çıban çıkıyormuş. Onun için tavsiye etmem, eğer kıllar siyahsa, oksijen ile boyayarak rengini değiştirir göze çirken görünmesinin önüne geçebilirsiniz. Yoksa bir doktora müracaat ediniz...

Pamuk Nine

Beyoğlunda Hovardalık

IV.

Gözlerimi açtım.

Oh! uykunun sessiz dünyasından kurtuluşun ilk dakikalarında, ne kadar tatlı bir rehavet duyuyorum. Sıcak yastıklara başımı tekrar dayamak istedim. Gözlerimi kapasam ve gergin asabımı biraz daha dinlendirsem...

Gecenin biribirine karışan ve şimdi kaybolmağa başlayan silik izlerine kendimi bırakıyorum. Fakat, bu hatıralar, günün ışığı ve gürültüleri içinde parçalanıveriyorlar. Güneş yanımdaki kadının saçlarından süzülerek gözlerime giriyor. Sokağın acayip ve kaba sesi, çıplak bir âlemin

◆

Yazan:

Sabih Alaçam

öğleyin başlayan sabahını dile getiriyor. İnceli, kalınlı ve İstanbul'a yabancı bir şive ile kulaklarımızı yırtan çığlıklar... Geceden başlayıp ta hâlâ sonu gelmeyen kavgalarıntiz perdeden devamı... Yol, açık hava tiyatrosu oynatan bir sahne gibi: Evlerden karşılıklı boy gösteren figüranlar ki, bunlar yardımcı yahut ta hınk deyici rolünde. Başımı pencereden uzatınca bir de ne göreyim, bizim mama da işe karışmamış mı? Eh, dedim, « eşhası vak'a» dan kaynana da hazır! Karşıki evin kapıeşiğine kurulan dilber ise, otomatik çene makinesine benziyor: Bacaklarına zaviyei münferice istikameti vermiş, bir eli kalçasında, diğer elile de mantığını haklı çıkarmak için, havada korkunç jestler yapıyor. Fakat, dallaştığı kıza da kırk bir buçuk kere maşallah! İzzetinefis meselesi bu, edebsizlikten yana aşağı kalmak olur mu hiç? Ara yere seyyar satıcıların bariton nağmeleri karışıyor, fakat, onlar da keyf ehli, avaz avaz bağrıp yollarına devam etmek yerine, manzarayı kaçırmamağı tercih ediyorlar. Artık kızılca kıyamet kopmak üzere. Buraların klâsik san'at tarzı bellidir: meydan muharebesile perde iner! Meğer ki kahveciler, askılarını çengele takıp araya girmiş bulunsunlar.. Yoksa soluğu karakolda almak mukadderdir; hem de sürü sepet: Suçlular, şahitler ve bunların arasında, hiç birisinin sözüne inanmıyan polis kasketleri. Artık bütün sokak canlanmıştır. Türlü türlü münakaşalar ki, yeni bir vak'a zuhur edinceye kadar sürüp gider.

Gürültüden kafam şişmişti. Gecenin bütün tedailerini, kaldırım taşlarında kırılan bir ampul gibi, kaybetmiştim, bir ayak evvel, sıvışmak istiyordum.

Acele giyindim.

Tam merdivenden iniyordum ki Haserle burun buruna geldim. Ceketi koluna takmış, o da bana geliyormuş.

— Vay antikalar vay, diye lâfa başladı. Bu ne gürültü be? İnsan, panayır yerindeyim zannediyor. Şöyle, gönül rahatlığı ile bir sabah uykusu kestiremedim.

— Sayı ile kendine gel, hangi sabah uykusu?

— Saat kaç?

— Kaç olacak? 12 ye geliyor. Neredeyse ayar düdüğü ötecek Galata kulesinin! Aman Haserciğim, iki gönül bir olursa, samanlık seyran olur. Bunu hep biliyoruz amma, galiba senin akşamların da üstelik sabah oluyor!

— Dalgadayız be kardeşim! Geceki mastorluktan daha kurtaramadık ki yakayı! Şöyle bir sokağa çıkıp hava alalım bari. Öyleya, ne duruyoruz? Haydi gidelim.

— İyi amma, Baydarı ne yapacağız?

— Sahi be! Bak, ben onu unuttumdu. Acaba, hâlâ uykuda mı dersin?

— Şimdi yanına düşünce anlarız.

Basamakları çıkmağa başladık. Baydar, sözüm ona, en üst katta tünemişti. Sereserpe poyraz rüzgârını alsın diye!

Kapının önüne geldik. İçerisini şöyle bir dinledim. Anlaşılan, temiz hava yaramış olacaktı ki, soluğu bile duyulmıyordu mübareğin! Haser, yavaşça camı tıkırdattı.. Ses yok! Bir daha! Yine ses yok!

— Baydar, bu ne uykusu yahu? Haydi kalk artık!

Nafile! cevap veren kim?

Haserin yüzüne baktım:

— Ne yapacağız? gibilerden!

O, işin alayında:

—Sakın, pirelerle muharebede şehit düşmüş olmasın, deyip kahkahayı atıyor!

Tokmağı çevirdim. Kapı kilitli değilmiş, ardına kadar açılıverdi. Bir de ne görelim?! Yatak bomboş değil mi? Orta-da ne Topaç var, ne de Baydardan eser! Enayiliğimizle kalan yine bizmişiz de, haberimiz yokmuş!

Hemen soldan geri ettik. Şunu, nerede ise, bir baskın verip enseleyelim, diye merdivenleri dörder dörder iniyorduk. Soluğu alt katta aldık. Orada da yok! Hizmetçi karı taşlığı silmekle meşgul, okadar! Ver elini mutfak, ne gezer, koydunsa bul yerinde Baydarı! Tekir kedi, akşamdan kalan meze artıklarını gövdeye indiriyor. Halbuki, biz, onun için sabah kahvaltısından yana, belki ziyafettedir, diye düşünmüş idik amma, bu ümit te fos çıkmıştı!. Şimdi, her ikimizin de zihninden geçen, acaba, habisin hangi deliğe saklandığı idi? O sırada yanımıza gelen kızlardan biri de:

— Kale, Baydar nerede, demesin mi?

Hoppala! Biz de onu arıyoruz. Koynumuzda değildi ki bilelim! Fakat, işi çaktırmamak lâzım:

— Yukarda, giyiniyor!

Sonra, Hasere dönüp:

— Haydi, yanına çıkalım şunun, kırk saat kırıtmanın âlemi var mıya?

Dedim, orta katı boyladık. İhtiyatla yörüyoruz. Sıra ile odaların anahtar deliğine gözlerimizi uydurup bakıyoruz! Bulana aşkolsun! Aramadığımız ne taşlık kaldı, ne mutfak, ne taraça, ne de 100 numara! yok, yok! Peki, nereye gider bu? Dışarda olmadığına göre evin içinde, amma hangi delikte?

— Saat kaç?

— Kaç olacak! 12 ye geliyor. Nerde ise ayar düdüğü ötecek Galata kulesinin!

Birden, sevinçle yerimden sıçradım. Hasere:

— Yürü peşimden, dedim?

— Hayır ola?

— Nene gerek, kes sesini, yürü peşimden! sakın gürültü de edeyim deme?

Haser, kurnazca uysallığını hemen ele aldı. Ardım sıra geliyor, lâkin nefesi bile duyulmuyordu. Bizi, bu halde gören olsa, evde ne var, ne yok sırıklamağa geldik sanırdı!

.... Öğle güneşinin aydınlığı gözlerimizi alıyor; cadde, çınar ağaçlarının gölgesinde uzayor, uzayordu...

Basamakları kedi gibi çıktık. Koridoru geçtim. Dipteki odanın önünde durdum. Hasere elimle:

— Gel, İşaretini verdim.

— Burası kimin odası be?

— Sus!

Sonra, yine anahtar deliğine müracaat. O zaman, dudaklarımı ısırdım, gülmemek için. Manzara, yolunda idi. Haserin kulâğına fısladım:

— Bak içeriye!

Eğildi. Eğilmesile de doğrulması bir oldu:

— Vay anasını be! Şaştım bu işe!

Herikimizin de ağzı bir karış açık kalmıştı: Baydar, mamanın koynunda idi!

Çaresiz bekliyecektik.

Birer kahve ısmarladık. Gözlerimiz merdivende, cigaraları yaktık, başladık lâf atmağa. Biz, çeneye dala duralım; zaman geçmiş te farkında değiliz. Baydar, elini, yüzünü yıkamış, yanımıza çöküverdi!

Haser, dalavereyi yutmadığımızı anlatınca, o da koyuverdi makaraları. Sonra, sabah muayenesinden henüz gelen Topaçla aralarında hazin bir veda faslı oldu.

Artık, sokağa kavuşmuş idik.

Şimdi ne yapacaktık?

Kodamanımız Engin proğramı çizdi: Harbiye hamamında bir banyo, Bomontide birasına - dün akşamdanberi dilinde idi zaten! - bir tavla; sonra da bakalım ayinei devran ne suret gösterir? Kısmetimizde yine sabahlamak vardı galiba!

Şehrin kalabalığına karıştık. Taksim meydanı, öğle güneşinin aydınlığı ile gözlerimizi alıyor; cadde, çınar ağaçlarının gölgesinde uzayor, uzayordu...

— Beşinci yazı gelecek sayıda —

Atletik hututunuzu muhafaza ediniz

Şişmanlıkla müсadele ediniz ve bunun en iyi çaresi olan **SHORT LINIA** yı giyiniz. Daimî masajının tesirile yağlı tabakayı giderir. Hususî elâstikî bir trikodan yapılmış olan **SHORT LINIA** adi bir külot gibi yıkanır.

Fiyatı: 10 liradan itibaren.

Satış yeri yalnız:

J. ROUSSEL

Paris, 166 Bd. Haussmann

İSTANBUL, Beyoğlu

Tünel meydanı 12 No. lu.

Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No.lu tarifemizi isteyiniz.

Muayyen bir zaman muteber olmak üzere reklâm için her türlü, rozet siparişlerini:

1000 TANESİ

90 TÜRK LİRASI

fiyat ile kabul ederiz. Bu fiyatta gümrük masrafı dahildir. Teslimat çabuk yapılır.

N. Zigomala

Asmaaltında: Volto han

No: 9 istanbul

DİKENLİ ÇİT

YERLİ ROMAN : YAZAN: CAHİD UÇUK

İSTANBUL 1941

№: 21

Sevin, bağırdı :

— Eskisi gibi yerde sofra kuralım.

— Ona diyecek yok! Razı iseniz, biraz sonra yemek yiyebiliriz.

Ahmet, ince sesile söze karıştı :

— Sana yardım edelim Aylâ...

Genç kız, güldü :

— Teşekkür ederim Ahmet. Senin sesin de hiç kalınlaşmıyacak galiba!.

Ali, küçücük gözlerini kısarak bahçe kapısına bakıyordu. Sonra Aylâya döndü:

— Gelirken yalnız bira getirebildik.

Tekin, Alinin omuzuna vurdu :

— Niye öyle utanarak söylüyorsun. Tahsil dönüşü cepte para kalır mı? Evlerimizden isteyecek yüzümüz de yok...

— Biraları buz dolabına koyalım, soğusun!

— Bekleyemeyiz Aylâ.

— Çabuk soğutur, merak etmeyin...

Tekin, koşarak bahçe kapısının yanında bıraktıkları büyük çantayı getirmişti. Aylâ çantayı Ahmedin eline verdi :

— Sen Ayşe ile beraber bunları dolaba yerleştir.

Şezlonklardan birinde yatan küçük Ayşe sordu :

— Benimle mi Aylâ?

Aylâ güldü :

— Burada benim bir Ayşem daha var, benim tam bir yıllık arkadaşım.

— Kıskanırım Aylâ!

— Sevgilerinizin çeşidi başkadır Ayşe.

Tıpkı iki yıl önceki gibi, hepsi koşuşuyor, iş görüyordu.

Aylâ, kayısı ağacının gölgesindeki çimenliğe, geniş örtüleri sermiş, çocukların taşıdığı tabakları, çatalları, bardakları sıralıyordu.

— Aylâ!...

Genç kız, başını kaldırdı :

— İhsan!...

Delinkanlı, Aylânın gözleri içine bakıyordu.

— Senin için İstanbulda kaldı, demişlerdi İhsan...

— Seni aldatmışlar...

Genç kız, biraz ileride kıs kıs gülen Tekine döndü :

— Sen hâlâ adam olmamışsın!

— Niyetim de yok Aylâ...

İhsan, kendini alamıyor, gözlerini genç kızın yüzünden ayıramıyordu :

— Eskisinden daha güzelleşmişsin Aylâ. Yüzün yanmış ve incelmiş...

Tekin, yanlarına gelmişti :

— Kızı lâfa tutma rica ederim İhsan! Karnımız zil çalıyor.

Genç kız, diz çöktüğü yerden kalktı :

— Hakkın var Tekin, şimdi yiyeceğiz.

Biraz sonra, çimenlere kurulan kır sofrasının başına sıralanmışlardı. Tekin, gözlerini arkadaşlarının üzerinde gezdirdi:

— Tıpkı eskisi gibi değil mi çocuklar!

Aylâ, sevinçle gülüyordu :

— Evet Tekin, tıpkı eskisi gibi...

***

Kayısı ağacının geniş gölgesindeki bahçe kanepesinde, şezlonglarda oturmuş, konuşuyorlardı. Tekin, oturduğu şezlonkda doğrularak, Aylâya döndü :

— Bize güzel, nefis, tadına doyulmaz bir öğle yemeği yedirdin. Küçük çifliğinin sebze bahçelerini, kümeslerini, ahırlarını, kendi güzel evini gezdirdin. Şimdi görmediğimiz hiç birşey kalmadı. Yalnız bilmediğimiz, fakat öğrenmek istediğimiz birşey var!

Aylâ, hepsinin ortasında oturuyordu. Tekine güldü :

Tekin, ağır, ciddî bir tavır almıştı :

— Geçen sene bizden ayrılıp yalnız başına buraya dönüşün, tahsilini yarım bırakman, bir daha yanımıza dönmemen...

Aylâ, Tekini dalgın dalgın dinliyor, yanakları hafifçe pembeleşmiş, gülümsüyordu :

— Sebebi çok düz, ve çok açık...

— Bilmiyoruz, onun için bize bu kadar basit gelmiyor.

Genç kız, dört yanını saran arkadaşlarına, ayrı ayrı baktı :

— Biliyorsunuz sanıyordum. Geçen yıl, imtihanlardan henüz çıkmıştık. Babamdan bir mektup aldım. Beni çok özlediklerini uzun uzun anlatıyor: «Bahçeyi küçük bir çiftlik haline koyuyorum; bizi özledinse ve eğer küçük çiftliği görmek istiyorsan gel» diyordu. Bu mektup üzerine, İstanbulda kalarak tatil zamanında da çalışmakdan vazgeçiyordum. Ben de onları çok özlemiştim. İçimde büyük bir hasret yanıyordu. Onun için İstanbuldan ayrılarak buraya geldim.

Bahçeye geldiğinden beri çok az konuşan İhsan, birden bire söze karıştı :

— Söylediklerin tamamile doğru mu Aylâ?

Genç kız, hayretle dönerek İhsana baktı :

— Ne tuhafsın İhsan. Ben hiç yalan söyler miyim?

İhsanın gözleri tutuşmuş gibi parlıyordu :

— Yalan söylüyorsun demek istemedim.

Sevin, yanında oturan İhsanın omuzuna okşar gibi yavaşça dokundu :

— Aylânın sözünü kesme İhsan!..

Delikanlı, başını önüne iğdi :

— Peki, susuyorum...

Tekin, İhsana dik dik bakdı, sonra Aylâya döndü :

— Anlat Aylâcığım. Bu, böyledir zaten, her zaman bir münasebelsizlik çıkarmasa olmaz...

Genç kız, sözüne bırakdığı yerden başladı :

— Babam, eskisine hiç benzemeyen bir adam olmuştu. Benden uzak kalmak onu değiştirmiş. Onunla çocukluğumdanberi kaynaşmayan yüreğim, pek yeni bir sevgiyle doldu.

Sonra bir gün buraya geldik. Bu küçük beton yapı, cins inekler, tavuklar, bana değişik duygular veriyordu. Toprakla uğraşmak, hayvanları bakmak, bu küçük güzel evde yaşamak, benim için yenilmez bir istek olmuştu. Babamla konuştuk. Annem razı oldu. Eski emekdar bahçıvanla kızı benimle oturacaktı. Bahçeye yerleştim. Babam, annem hemen hergün bana geliyorlardı. Zaman geçdikçe işi büyüttük. Küçük bir bahçe traktörü, tereyağ çıkaran, paket yapan ve süt sağma makineleri aldık. Bütün bunlar beni çok mesut etmişti. Hayatımdan çok, ama pek çok memnundum.

Sevin, sordu :

— Piyano çalmıyor, şarkı söylemiyor musun Aylâ?

Genç kız başını salladı :

— Hayır...

Çocuklar şaşırmışlardı, hemen hepsi bir ağızdan sordular:

— Nasıl olur Aylâ! Niçin çalmıyorsun?
Genç kız, gülüyordu:
— Dinlediğim için çalmıyorum.
Tekin, gözlerini şaşılatmış, dudaklarını büzmüştü. Tuhaf bir sesle sordu!
— Kim çalıyor?
— Suların akışını, rüzgârların yapraklarda çıkardığı hışırtıları, sabah öten kuşları, cıvıldaşan civcivleri, arıların vızıldayışını, kurbağaların haykırışlarını, kuzuların melemesini, ve bütün bunların biribirine karışarak yaptığı melodiyi dinliyordum. Kendi sesimden, ve acemi parmaklarımın çaldığı piyanodan daha çok güzel. Tabiat, insanlardan daha çok usta, sanatkâr.. Onun seslerini din!eyebilmek, kokularını duyabilmek, ne mes'ut edici şey bilseniz...
Genç kız susmuştu. Dört yanındakilere baktı:
— Niçin daldınız çocuklar?
Ahmet, ince sesile cevap verdi:
— Sen çok anlaşılmaz kızsın, Aylâ.. Seni dinlerken, başka bir âleme dalıyorum sanki...
Sevin, bir rüyadan uyanmış gibiydi. Gözleri mahmur, yanakları pembeleşmişti:
— Ahmedin hakkı var. Sen hiç kimseye benzemeyen bir kızsın, Aylâ...
Aylâ, gülüyordu:
— Bir yıl biribirimizden uzak kaldığımız için, beni değişmiş buluyorsunuz çocuklar...

— 2 —

— Su buz gibidir İhsan, dayanabilecek misin?
Delikanlı güldü:
— Ben herşeye dayanabilirim Aylâ..
Genç kız, elindeki kovayı, arıkda akan soğuk suya daldırarak doldurdu. Bir taş parçası üzerinde, mayosile oturan İhsanın omuzlarına yavaş yavaş döktü.
Delikanlı, omuzlarını, göğsünü uğuşturuyordu:
— Aylâ, bir kova su daha döksene!..
Genç kız, boş kovayı arığa daldırarak su aldı. Yine yavaş yavaş döküyordu; biraz ötede sırt üstü yatan Tekin bağırdı:
— Aylâ, ben de geliyorum.
Genç kız, kovadaki suyu tamamile boşalttı:
— Gel Tekin, seni de yıkayayım.
Tekin, yattığı yerden çekirge gibi sıçrayarak kalkmıştı. Koşarak onların yanına geldi:
— Doğrusu, İhsanın kotrasına, ve bu günkü deniz gezintisine diyecek yok. Şimdi tuzlu vücudlarımızı da soğuk suyla yıkarsak, yapacak iş kalmayacak.
Aylâ, güldü:
— Merak etme yapacak birşey buluruz.
İhsan, oturduğu taşın üzerinden kalkmış, jimnastik yapıyordu, Aylâya döndü:
— Senin sürprizlerin hiç bitmiyor. Her dakika yeni eğlence buluyorsun.
— Yeni değil, hepsi eski oyunlarımız, eğlencelerimiz; fakat size yeni geliyor.
— Amma yaptın Aylâ. On beş günden beri hergün sana geliyoruz; vakitlerin nasıl geçtiğini anlamıyoruz bile...
Genç kız, İhsana bakıyordu.
—Bu günkü eğlencemizi İhsana borçluyuz. Bizden habersiz bir kotra alışı, bize tam manasile bir sürperiz oldu.

Üzerlerinde mayoları vardı. Vücutları güneşden kızarmış yanmıştı...

İhsan, gülerek eğildi. Genç kızın önünde derin bir reverans yaptı.

— Seni sevindirmek, memnun etmekle mesudum Aylâ...

Genç kız, gülümsiyordu:

— Ben de, ilk geldiğin günlerin somurtkanlığının geçtiğine, yüzünün güldüğüne memnunum...

Tekin, taşın üzerine oturmuş, bekliyordu, bağırdı:

— Haydi Aylâ, lâkırdını bırak da benim de başımdan bir kova su dök...

Genç kız, suya eğilerek kovayı doldurdu. Ve birdenbire Tekinin başından döktü. Delikanlı, bir çığlık koparak, oturduğu yerden fırladı, ayağa kalktı.

— Su soğukmuş, küçük dilimi yutacaktım.

Kuvvetli soluklar alarak, Aylâya yan yan bakıyordu:

— Sanki bana bir düşmanlığı varmış gibi, buz gibi suyu birdenbire başımdan devirdi.

İhsan, Aylâ, kahkahalarla gülüyorlardı. Tekin, Aylânın yanından geriye kaçmıştı;

— İşte! çocuklar sökün ettiler. Onları da yıka, yalnız benim gibi değil, İhsanı yıkadığın gibi, nazlı nazlı su dökerek...

Çocuklar, bahçenin ilerisindeki ağaçlıklı yoldan görünmüşlerdi.

Tekin, Aylâya baktı:

— Bahçende yiyecek birşey kalmamıştır. Denizden döneli bir saate yakın oldu. Ağaçlarda şeftali, armut bitmiştir.

— Amma yaptın Tekin, ağaçlarda o kadar az mı yemiş var.

— Benden söylemek, sen bilirsin amma, bir daha onları meyva ağaçları olan tarafa bırakma!..

Çocuklar, dönmüşlerdi. Aylânın dört yanını sardılar. Üzerlerinde mayolar vardı. Vücutlar, güneşden kızarmış, yanmıştı.

Sevin, eliyle midesini bastırıyordu:

— Kahvaltı istemiyoruz artık. Öyle doyduk ki Aylâ...

Tekin, Aylânın kolunu dürttü, yavaşça fısıldadı:

— Ben sana dememiş miydim!

— Afiyet olsun çocuklar. Demek ki kahvaltı istemiyorsunuz?

Tekin, gözlerini şaşılatmış, kırılıp dökülerek, mırıldanıyordu:

— Yiyecek halleri kalmamış ki, elbet kahvaltı istemezler. Bu kadar da açgözlülük olmaz, doğrusu. Sizi buraya getirdiğime bin kere pişman oldum. İnsanın yüzünü kara ediyorsunuz...

Hepsi kahkahalarla gülüyorlardı. Ahmet, kaşlarını çatmıştı:

— Sen de git ye. Kıskandın galiba!

Kahkaha büsbütün artmıştı. Tekinin gözleri şaşı bakıyor, şaşkın bir tavırla olduğu yerde kıpırdısız duruyordu:

— Sözlerimde, gülünecek birşey var sanki!...

Kahkahalar yavaş yavaş dinmişti. Aylâ, eliyle evin arka tarafını işaret etti:

— Hamaklar bizi bekliyor, çocuklar!...

Aylânın sözlerine bir sevinç çığlığı karşılık verdi.

— İşte, bu da bir sürpriz...

— Yamansın Aylâ...

Tekin, bağırıyordu:

— Yaşa Aylâ ... Var ol Aylâ...

Kısa boylu portakal ağaçlarının olduğu tarafa yürüdüler. Dallarda elbiseleri asılıydı. Birkaç dakika içinde değişerek, evin arka tarafına geçtiler. Hamakları görünce şaşırmışlardı.

— Bunlar bizim kendi hamaklarımız.

— Nereden buldun Aylâ?

Sevin bağırıyordu:

— Benim pembe elbisem olsaydı, yine Mercan balığı olacakdım.

Sıçrayarak herkes kendi hamağına uzanmıştı. Aylâ anlattı:

— Biz denize giderken, Ayşenin babası Hüseyine şehre inmesini, ve hepinizin evlerine uğrayarak hamakları almasını; bahçeye dönünce dutluk tarafına hamakları kurmasını söyledim.

Hepsi büyük bir keyifle uzanmıştı. Yorgun vücutlarını dinlendiriyorlardı. Sıcak güneş, parlak dut yapraklarının aralarından sızıyor, onları uyuşduruyordu.

Tekin, uykulu bir sesle:

— Çocuklar! dedi, nerede ise uyuyacağız...

Aylâ, kapalı gözlerini açmadı:

— Fena mı, uyuyalım.

— Arkası var —

... Genç kız elindeki kovayı, arıkda akan....

Kitaplar Arasında :

SEVGİM ve ISTRABIM'ın İkinci Basılışı...

Yazan : Mükerrem Kâmil Su — Basan : Yeni Kitapçı

Yazan :
TARIK Z. TUNAYA

Bayan Mükerrem Kâmil Sunun iyi bir okuyucu kütlesi bulan (Sevgim ve Istırabım) isimli romanı yeni değildir. Roman birkaç sene evvel yazıldı, fakat halk arasında alâka uyandırması beni bu sayfada ondan bahsetmeye sevkediyor.

Büyük Fransız romancısı Anatol Fransın, (Silvestr Bonarın günahı) adlı romanında, Silvestr Bonar, kendisini himaye eden bir kadına hayatını anlatacağını vadederken, yaşayışının dümdüz ve çok basit, fazla basit olduğunu söyler. Bununla beraber biz bu dümdüz ve fazla basit denen hayatta ne müthiş fırtınalara rastlarız.

Bayan Mükerem Kâmil Su da basit bir genç kız hayatını tasvir ediyor.

Anlatılması ve anlaması çok kolay olan bu romanda, sporcu Gülserenin sevgisi her sayfayı kaplıyor. Ve bir genç kızın, kalbinde sevgiye verdiği engin yerleri görüyoruz.

Romanın mevzuu hiç te kuru değil:

Gülserenin babası hayatının büyük bir kısmını Avrupanın tanınmış şehirlerinde geçirmiş, eski hariciyecilerdendir. O zamanlar yakışıklı ve çok çapkın olan bu zat, bir gün trende Gülserenin zayıf ve narin annesine rastlıyor. Sevişiyorlar ve evleniyorlar. Fakat annesi doğrurken ölüyor.

Ve Gülsereni babası büyütüyor.

Gülseren «Ömrünün kitabında» hayatını buraya kadar anlatıyor, buradan sonrasına biz şahit oluyoruz.

Eskişehirde oturan Gülseren tayyareci Metin ile tanışıyor, nişanlanıyorlar. Bu sırada «Ağrı isyanı» çıkıyor, ve biribirini çok seven iki sevgiliyi ayırıyor. Metin orada vazife alıyor ve gidiyor.

Eskişehire zaferle dönen tayyareciler arasında Gülseren, Metini göremiyor; ve göremiyecektir.. çünkü Metinin şehit olduğu haberi gelmiştir. Meydana inen tayyarecilerden biri Gülserene Metinin evvelce yazdığı bir mektubu veriyor.

Bu mektup, Metinin bir itirafıdır. O ölmemiştir, tayyareden düşmüş ve bir Kürt kızının yardımile iyileşmiş ve oralardan Diyarıbekire kaçmıştır. Fakat burada eskiden sevdiği bir kadını görmüş ve onunla yaşamağa karar vermiştir.

Gülseren tabii olarak çok müteessirdir. Artık hiç kimseyi sevmemeğe karar veriyor, bu tesiri gizlemek için de küçük fakir çocukları evine alarak bakıyor, onlarla meşgul olacaktır artık...

Aradan beş sene geçiyor, beş sene... Beş uzun sene, geçmek bilmeyen, sarsak adımlarla ilerleyen beş uzun sene... Gülseren, dirsekleri uyuşmuş, pencere kenarında saatlerdenberi onunla ilk geçen aşk ve itiraf gecesini düşünüyor. O, ona karşıki ağaç altında ilk sevgili kelimelerini söylemişti.

Fakat hayret... Orada başını ağaca dayamış hıçkıran birisi var. Bu, Metindir. Metin sakattır. Kolu kesilmiş, yerine tah-

Sevgim ve Istırabım romanını yazan Mükerrem Kâmil Su

tadan bir kol takılmıştır, bir ayağının da sinirleri kısalmış, topallıyor.

Metin, mektubunun bir yalan olduğunu, sevgilisini, sakat bir adamla yaşatmamak için bir yalan uydurduğunu söylüyor. Fakat Gülserenin sevgisi azalmamıştır. Birleşiyorlar.

İşte size romanın mevzuu. Fakat bu sevgi hikâyesinin asıl güzel tarafı bayan Mükerrem Kâmil Sunun hissedilmesi kolay görünen, fakat anlatılması çok güç olan ruhî tahlilleri, sade bir üslûpla bize göstermesidir. Anlayoruz ki: saf bir genç kızın kalbi sayısız fırtınalarını bizlerden saklayan engin bir deniz kadar büyüktür.

Koşan, ağlayan gülen ve danseden Gülseren, çok samimî, aramızda yaşayan bir genç kızdır. Onu, ruhunun, isteklerinin en ince kısımlarına kadar tanıyoruz. Tayyareci Metin, mert bir Türk delikanlısıdır. O, fedakârlığı, yurdu için ölmeyi herşeyin, hatta çok sevdiği Gülserenin bile üstünde tutan bir askerdir. Gülserenin babası, ve her vakıt anılan annesi ikinci plânda kalıyor. İsterdik ki bu iki şahıs da daha canlı olarak bize tanıtılsın.

Romanın eksik olan tarafı: bayan Mükerrem Sunun maddî tasvirlerden ziyade, ruhî tasvirlere ehemmiyet vermesidir ki; bu da genç romancının epeyce romantik olduğunu isbat ediyor... ve romanın bayan Mükerremin yazmak istediği şekildeki romanın - muvazenesini bozuyor.

Tasivelerde hakikî (reel) bir renk görmemize rağmen, genç kalbin genç ıstırabları bize Dikens'ten ve Dode den fazla Lamartinin, Jorj Sande'ın ağlayan düşüncelerini hatırlatıyor. Evet, ilk görüştükleri zaman utanarak kızaran, mektep sıralarında sevgilisini düşünen Gülseren, daima benliğini ve ruhunu bize gösteren Gülseren, « sporcu genç kız » örtüsü altında bucalayan fazla hassas bir kalbdir. Metinin ölüm haberile bütün dünyanın yıkılmasını isteyen, fakat sonra vazgeçen genç kız, küçük çocuklarla kendini avutmaya çalışan, gecelerden zevk alarak penceresinin önünde hıçkıran terkedilmiş nişanlı... Bütün bunlar yukarıda söylediklerimizi isbat edecek sahnelerdir. Herşeyden evvel diyebiliriz ki bayan Mükerrem, hakikî bir mevzuu bize romantik bir tarzda anlatmıştır.

Bu romanın, kendine benzeyenlerden çok ayrı bir hususiyeti vardır; ve o da eminim ki diğerlerine nazaran bir üstünlüktür, çünki millî duygulara büyük bir yer verilmiştir. Şimdiye kadar bu mevzuda, bu anlatışta romanlara rastlamadan değil; ve bu romanı okurken de Reşat Nurinin Çalı Kuşunu hatırlamıyor değiliz, fakat hiçbiri aşk ile sarsılan genç kız kalbine millet, yurt sevgisini sokmamıştır. Gülseren için ilk ve büyük sevgi vatanının sevgisidir. Metin sonra gelir. Metin için en ulu aşk yurt aşkıdır. Gülseren sonra gelir. Zaten romanı sevdiren ve her şekilde okutan bu millî duyguların verdiği asil heyecandır.

Romanın göze çarpan bir eksikliği daha var; o da sahnelerin çok canlı olmayışı. Nişan sahnesi, ölüm haberinden sonra eski mektep arkadaşile dertleşmeğe giden genç kız, ağaç altındaki birleşme sahneleri gibi birkaç canlı ve hatta heyecanlı sahne var, fakat bu, azdır.

Öyle zannediyorum ki, bayan Mükerrem K. Su, gelecek romanlarındaki kahramanlarını biraz da maddî tip bakımından tasavir ederse, onlara karşımızda bir şekil, bir portre verirse ve sahnelerini bir parça daha kuvvetlendirirse; edebiyatımızın ünlü bir romancısı olacaktır.

Bayan Mükerremden daha güzel, ve daha cazip eserler bekliyoruz.

Kadın Niçin Zehirler

Pisikologları, cinayet âmillerini tetkik edenleri.. ve nihayet hâkimleri şaşırtan: hallinden âciz bırakan bir mesele vardır ki: üzerinde yapılan büyük ve vasî etütlere rağmen, henüz ilmî ve fennî bir şekilde izah edilemiyor. Kadın niçin zehirliyor? Arzularına engel olanı, aşkına aşılmaz bir hail teşkil edeni, ortadan kaldırmaktan başka çare kalmadığına hükmeden kadın; bütün başka vasıtaları unutarak neden sessizce ve gizlice zehirlemek yolunu tercih ediyor?

Kocasından müşteki.. yahut başka erkeklerle düşüp kalkan kadınlar, bir daha kurtulamıyacakları bir erkeğe gönül verdiler mi, söz arasında bile biribirlerine yarı ciddî, lâf olsun diye:

«Vallahi, şu kocam olacak herifi zehirlemekten başka çare yok!» dediklerini hepimiz kaç defa duymuşuzdur.

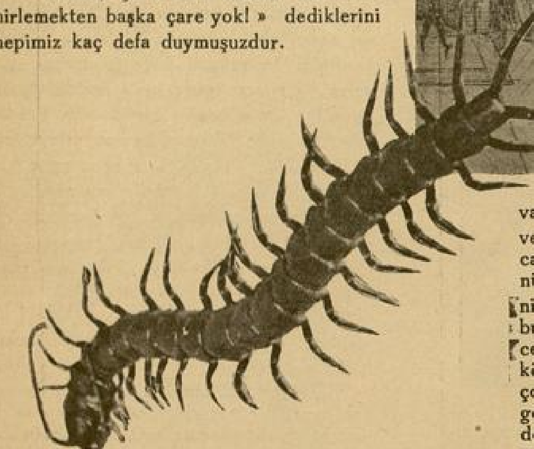

Engeli ortadan kaldırmak ve arzularına muvaffak olmak isteyen kadının, her vasıtadan evvel niçin zehirlemek aklına geliyor? Ve bunun tam aksine olarak ayni gayeye varmak için erkek niçin bir tabanca yahut bir kamayı tercih ediyor?

Hiç şüphe yok ki saadetsiz, geçimsiz bir izdivaçta kadın için sevilmeyen kocadan kurtulmak.. bir erkek için hoşa gitmeyen kadından kurtulmaktan çok daha güçtür. Bu hususta belki de birinci mülâhaza: kadın ekseriyetinin parasız olmasıdır. Kadın ne de olsa, hâlâ maişet hususunda kocasının eline bakmaktadır. Perde arkasında bir âşıkı da olsa kadın, pekâlâ hisseder ki bu âşıktan gelecek hayır devamlı ve muntazam olamaz. Bu mülâhazalara rağmen kocadan kurtulmak isteyen kadının zehirlemek hususundaki kararı, her halde kat'î ve üzerinde uzun zamanlar düşünülerek verilmiş olmak lâzımdır.

Biraz geriye giderek onbeşinci ve onaltıncı asırlar tarihine bakacak olursak, içtimaî hayatta arzu edilmeyen bir engeli ortadan kaldırmak, bugünküne nazaran, vasıta bakımından çok daha kolay ve müteadditti. Para ile tutulan caniler, bir kadın kaprisi ile gönüllü olarak hizmete talipler; ve nihayet zehir satan kimyagerler.. bugünkü gibi parmakla gösterilecek kadar az deği. Aranırsa her köşe başında bulunabilecek kadar çoktu. Fakat buna rağmen kadın, gene öldürmek istediği o devirlerde de, şiddeti değil, gizliliği ve ıstırabıile daha esrarengiz bir cinayeti tercih etmiştir.

Maiyetlerinde besledikleri caniler mangalarile, Fransanın Borjiya ailesine mensup erkekler, belki bu umumî kaideden müstesna addolunabilirler. Çünki bu erkekler de, o zamanın en hunriz zehirleyici kadını olan Madam De Brinvilliers gibi zehirlemekten zevk alırlardı.

Yukarıki mütalâalara bakarak diyebiliriz ki kadının, kendi elile intikam almak istediği zaman zehir kullanmasına en büyük âmil, cinayetinin gizli kalması hususundaki azmidir. Esasen her esrarengiz şeye karşı ruhunda saklı bir iştiyak besleyen kadın, gizliliğe, saklılığa meyyaldir.

Cinsinin karakteristik hususiyetlerine bakılarak denebilir ki: kadın için en kolay imha vasıtası da gene zehirdir. Çünki, kendi kendini de imha gayesile hareket ettiği zaman da kadın, gene zehire başvurmaktadır.

Şurası da çok şayan dikkattir ki zehirliyerek öldürülenlerle, adî bir cinayet şeklinde imha edilenler arasında bir mukayese yapılacak olursa, birinci katagori cinayetlerin yüzde doksanı ilelebet nisyana karışmaktadır. Şu halde de zehirlemek, faili hesabına kısmen olsun şeytanî avantajlarını muhafaza etmektedir.

Cinayet pisikolojisi mutahassıslarından ve beynelmilel bir şöhreti olan Dearden, mevzuumuz hakkında yazdığı tetkik eserinde, bilhassa İngilterede kadın elinden zehirlenerek can veren erkeklerin binlere baliğ olduğu iddia edilmektedir. Daha garibi de, bu vakaların nadiratdan olarak adliyeye aksettiğini yazıyor. Bu iddia doğru ise, daha çok uzun zaman: «Kadın ne için zehirliyor?» muammasına cevap veremiyeceğiz demektir.

A. Nüzhet

DEĞİRMENİMDEN MEKTUPLAR

VI.

Arles'li Kız

Yazan: Alphons Daudet
Çeviren: H. R. Akyürek

Köye gitmek için değirmenimin bulunduğu tepeden inerken, yol kenarındaki bir çiftliğin önünden geçilir. Çitlenbiklerle dolu büyük bir avlunun nihayetindeki bir evceğiz. Kırmızı kiremitleri, gayrı muntazam şekilde delikli geniş siyah cephesi; ve nihayet tepesinde fırladığı ekin demetlerini kaldırmak için makarası.. ve daha ötede esmer renkli birkaç kuru ot destesi ile kakikî bir köy evi...

Neden bu evin üzerine düştüm? Bu kapalı kapı neden kalbimi sıkıyordu? Bilmem. Fakat bununla beraber bu ev benim içimi donduruyordu. Etrafında hep sessizlik... Geçerken köpekler havlamıyor, beç tavukları ses çıkarmadan kaçışıyorlar...İçerde ses seda yok! Hiçbir şey, bir katır çıngırağı bile duyulmuyor.. Pencerelerdeki beyaz perdelerle çatıdan yükselen duman bulunmasa insan burasını ıssız bir yer sanacak.

Dün öğle üzeri köyden dönüyor ve güneşten sakınmak için çiftliğin duvarları boyunca çitlenbiklerin gölgesi içinde ilerliyordum... Çiftliğin önündeki yolun üzerinde sessiz uşaklar, bir arabaya kuru ot yüklemiş, bitirmişlerdi... Kapı açık kalmıştı. Geçerken bir göz atayım dedim, ve avlunun nihayetinde geniş bir taş masa üzerine dirseklerini dayamış, « başı avuçlarının içinde, » kısacık bir cekatle yırtık pırtık bir potur giymiş uzun boylu ak pak bir ihtiyar gördüm... Durdum. Adamlardan biri alçak sesle bana:

— Şüşt! bu ağadır,.. dedi. Oğlunun felâketinden beri bu halde.

Bu ânda siyahlar giymiş bir kadınla küçük bir oğlan çoçuğu, ellerinde büyük yaldızlı dua kitaplariyle, yanımızdan geçti ve çiftliğe girdi.

Adam ilâve etti:

— ... Karısı ile, ölenin küçük kardeşi. Ayinden dönüyorlar. Çocuk kendini öldüreli beri her gün oraya giderler... Ah! Mösyö, ne acı!... Babası hâlâ ölünün elbiselerini giyiyor. Ona bir türlü onları bırakdıramıyorlar... Deha! deh! hayvan!

Araba sarsılarak hareket etti. Daha fazla şeyler öğrenmek isteyen ben, arabacıdan, çıkıp yanına oturmak için müsaade istedim... ve orada, kuru otların içinde şu yürekler acısı hikâyeyi öğrendim...

*
* *

Adı Jan'mış. Yirmi yaşlarında, bir kız kadar akıllı uslu, güçlü kuvvetli, serbest ve saf tabiatlı mükemmel bir köylü çocuğuymuş. Çok güzelmiş. Hep kadınlar ona bakarlarmış. Fakat onun kafasında sade bir tanesi varmış - bir kere Lice d'Arles üzerinde rastladığı baştan aşağı kadife ve dantelâ içinde küçük bir Arles'li kız —. Çiflikte bu rabıta, önce hoş görülmemiş. Kız koket olarak tanınıyormuş. Anasıyle babası da memleketten değillermiş. Fakat Jan ne bahasına olursa olsun Arles'li kızını istiyormuş.

— Eğer onu bana vermezlerse ölürüm, diyormuş.

Nihayet razı olmuşlar. Onları hasattan sonra evlendirmeğe karar vermişler.

Bir pazar akşamı aile, çiftliğin bahçesinde yemeklerini bitirmek üzere imiş. Bu, aşağı yukarı bir düğün yemeği imiş - Nişanlı kız orada değilmiş. Fakat hep onun şerefine içilmiş... Tam bu esnada kapı çalınmış ve bir adam, titrek bir sesle Estève usta ile hususî olarak konuşmak istediğini bildirmiş. Estève kalkıp yola çıkmış.

Adam:

— Usta, demiş, oğlunuzu iki senedir metresim bulunan namussuz bir kadınla evlendiriyorsunuz. Söylediğim sözü isbat edeceğim: İşte mektublar!... Anası babası hepsini biliyor. Onu bana vermeği vadettiler. Fakat oğlunuz onun arkasına düşeli beri,ne onlar.. ne de kız artık beni istemiyor... Bununla beraber sanırım ki bundan sonra artık benden başka birinin karısı olamaz.

Estève usta mektuplara bakarak:

— Pekâlâ demiş. Gir de bir kadeh misket şarabı iç.

Adam:

— Teşekkür ederim! susuzluktan ziyade kederim var, cevabını vermiş.

Ve çıkıp gitmiş.

Baba, soğukkanlılıkla dönmüş. Masada yerini almış. Ve yemek neş'e içinde bitmiş...

O akşam Estève'le oğlu beraberce kırlara çıkmışlar. Uzun zaman dışarda kalmışlar. Döndükleri zaman annesi hâlâ onları bekliyormuş.

Çiftçi, oğlunu ona doğru iterek:

— Hanım, kucakla onu, demiş. Pek tahlihsizmiş...

*
* *

Jan, artık Arles'li kızdan bahsetmemiş. Bununla beraber onu daima seviyormuş. Ona, onu başka birinin kolları arasında göstermişler. O vakittenberi kızı, eskisinden çok sevmeğe başlamış. Sade birşey söylemiyecek kadar mağrurmuş. Zavallı çocuk, onu öldüren de bu olmuş!... Bazan bir köşede, bir yere kıpırdamadan günler geçirdiği oluyormuş. Bazı günler de kuduzcasına toprağa saldırıyor ve tek başına on günlük işi birden görüyormuş... Akşam olunca Arles yolunu takiben batıda, şehrin ince uzun çanlarını görünceye kadar ilerilere gidiyor, sonra dönüyormuş. Daha uzaklara hiç gitmemiş.

Çiftliğin adamları onu hep böyle kederli ve yalnız görerek ne yapacaklarını bilmiyorlar ve bir felâketten korkuyorlarmış... Bir defasında annesi, yemekte otururlarken ona yaşlı gözlerile bakarak:

— Peki! Jan, demiş. Dinle, eğer herşeye rağmen istiyorsan alalım sana onu...

Babası, utancından kıpkırmızı olarak başını önüne eğmiş...

Jan, başıyla hayır işareti yapmış ve dışarı çıkmış...

O günden itibaren anasıyle babasını temin için, yaşayış tarzını değiştirmiş; hep neş'eli görünmiye çalışmış. Balolarda, kabarelerde, eğlentilerde görülmiye başlamış, Fonvieille şeçiminde horayı idare eden o imiş.

Çiftlik neş'e içindeymiş... Meşhur Châteauneuf şarabı, gökten yağıyor hissini verecek derecede bolmuş. Bundan başka eğlenceler, meydanlarda yakılmış ateşler, renkli fenerlerle dolu çitlenbik ağaçları.. Yaşasın Sain Eloi! Ölesiye hora tepilmiş. Küçük kardeşi yeni blûzunu yakmış... Jan bile memnun gözüküyormuş, annesini dansa kaldırmak istemiş. Zavallı kadın sevincinden ağlıyormuş.

Gece yarısı gidip yatmışlar. Herkesin uykuya ihtiyacı varmış... Jan, o, uyumamış. Küçük kardeşi, gece yarısından sonra hep hıçkıra hıçkıra ağladığını söylemiş... Ah! herhalde çocukcağız pek ıstırap çekmiş olacak...

*
* *

Ertesi sabah şafak sökerken annesi, birinin koşarak odasını geçdiğini duymuş. İçine doğmuş:

— Sen misin, Jan?

Jan cevap vermemiş. Bir hamlede merdivenin başına varmış.

Annesi çabuk çabuk kalkmış:

— Nereye gidiyorsun, Jan?

Jan tavan arasına çıkmış. Annesi de arkasından:

— Allhaşkına yapma, oğlum!

Jan, kapıyı kapayıp kilidi sürmüş.

— Jan, Jancığım, cevap ver bana. Ne yapıyorsun?

Kadıncağız titreyen ihtiyar ellerinin yordamı ile sürmeyi arıyormuş... Bir pencere açılmış. Avlunun taşları üzerine düşen bir vücut gürültüsü. O kadar...

Zavallı çocuk: (Onu çok seviyorum... Gidiyorum...) demiş.

Ah! kalplerimiz pek zavallıdır, bizim! Mamafih nefretin aşkı öldürmemesi pek nadirdir!...

O sabah köylüler Estève çiftliği tarafında öyle bağıranın kim olabileceğini sormuşlar...

Kan ve şebnemle örtülü taş masanın önünde, kolları arasında ölü oğlu, çırılçıplak bir halde çırpınıp feryat eden annesi imiş.

Büyük Yangınlar Şehri:

İSTANBUL

— Başı 7 inci sayfada —

İlk itfaiye ve yeniçeriler

Karşısında yer alarak söze başlıyorum:

— Bizde ilk itfaiyenin tarihi?

İçine asırlar alan bu sualim, onun gözlerini sabit bir noktaya diktirerek düşündürdü.

Mazinin karanlıklarına gömülmüş karanlık bir tarihi aydınlanmak için, önce bir sigara yaktı; ve sigarasının dumanlarını tüttürerek anlatmağa başladı:

— Eskiden yangın tulumbalarına ve itfaiye teşkilâtına vücut verilmeden önce, yangın söndürme usullerinin pek iptidaî vasıtalar olduğunu, bilmem söylemeğe lüzum var mıdır?

Kova ve kırbalarla su taşıyarak ateşe serperek.. yanan binayı veya civarındaki yapıları halat ve kancalarla yıkmak gibi, hiçbir maddî ve müsbet faydası olmıyan tedbirlerle söndürülmesine çalışılan yangınlar; çok kereler ateşin ve rüzgârın şiddetine, muhitin şartlarına göre yapabileceği tahribatı yaptıktan sonra, «haricî bir amilin söndürme tesirile değil» sırf kendi kendine sönüp biterlerdi.

Bizde, asırlarca yangın felâketinin zararlarını azaltmak, çıkan yangınların büyümeden söndürülmesine yarıyacak bir vasıta bulmak için hiçbir esaslı tedbir alınmıştır. Bir yangın olunca, birkaç gün İhtisap ağalarını[*]ve halkı bir telâş alırdı, sonra bir daha yangın olmıyacakmış ve zarar görülmiyecekmiş gibi herşey yüzüstü bırakılırdı.

[*] İstanbul valisi

İstanbulda ilk itfaiye teşkilâtı (1714) de, yani bundan tam (222) sene önce başlamıştır.

(1712) yıllarında Fransadan İstanbula gelen ve burada ihtida ederek Davud ismini alıp yerleşen bir Fransız mühtedisi, ilk defa olarak bir tulumba yapmıştır. O zamana kadar bilinmiyen bu âlet, 1716 veya 1718 yıllarında Tophane «ve bir rivayete göre Sultanselim» de çıkan bir yangında kullanılmıştır.

Davudun yapıp kullandığı tulumba çok ağırdı. «Çardak» denilen üst kısımları yirmi kilodan fazla ağırlıkta madenî borulardan müteşekkil bulunuyordu. Makinenin «çardak» kısmı ile «tepelik» ve «deveboynu» dedikleri hortum takılan ağzı meydanda, fakat su alıp veren hazinesi görülmez bir haldedir. Sandığın üstü boyalı olup, üzerine bazı resimler de konulmuştur.

Gerçek Davud, tulumbasile yangın söndürmek için, ilk zamanlarda başlı başına çalışmıştı. Bu tulumbanın, yangınların büyümemesinde ve çabuk söndürülmesindeki büyük faydaları görülünce, Yeniçeri ocağının acemi oğlanları yamak olmak üzere bir "Tulumbacı ocağı„ kurulmuştur. Bu ocağın başına Davut getirilmiş ve kendisine ağa unvanı ile ayda üç bin altı yüz akça maaş verilmiştir.

Kurulan bu tulumbacı ocağının merkezi Şehzadebaşında idi. Ocağın bu ağasından başka, günde altmış akçe vazifeli bir kethüdası, yirmi akçe vazifeli bir kâtibi, yirmi altı akçe vazifeli bir çavuş yamağı, otuz akçe vazifeli bir odabaşısı ve on beşer akçe vazifeli elli neferi vardı.

Hortum yapmak üzere, sonradan bu ocağa altmış dört nefer daha ilâve olunduğu gibi, hortum masrafı olarak tulumbacı ağaya kırk akçe terfi verilmiştir.

Davudun kurduğu bu ocak yüz on yıl devam etmiş, ve bu müddet zarfında bir başka yenilik ve terakki görülmemiştir. 1825 de yeniçerilerin ilgasile bu ocak da ortadan kaldırılmıştır.

Ocağın kaldırılmasından tam kırk sekiz gün sonra Hocapaşada bir yangın çıkmış, ve önüne geçilemediği için «daha doğrusu itfaiye teşkilâtının bulunmamasından» Babıâli, Divanyolu ve civarı dahil olmak üzere ta Kumkapıya kadar bütün o mahalleler yanıp kül olunca, tekrar bir itfaiye teşkilâtı vücuda getirmek ihtiyacı başgöstermiştir.

Bu suretle temeli atılan mahalle tulumbacılığı yavaş yavaş inkişaf ederek: "tulumbacı„ adıyle şehrin her tarafında bir sınıfın...

Bu cihetle bu ilk tulumba, bir müddet sonra bırakılarak yerine daha hafif ve basit bir şekilde yapılan tulumbalar kullanılmağa başlanmıştır. Davudun ilk yaptığı bu tulumbaya « Didon » sonradan yapılan diğer tulumbalara da «Didon bozması» ismi verilmiştir.

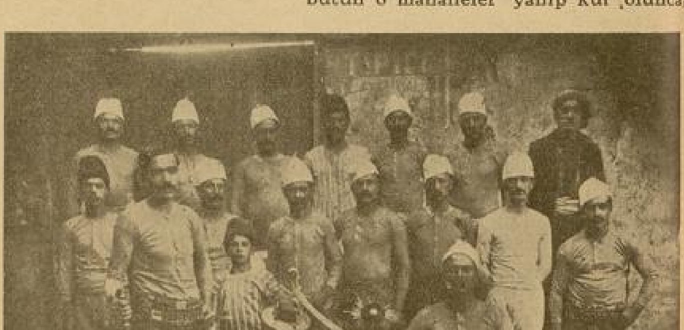

Tulumba denilen âlet, âdi emme - basma bir makineden ibaretti. Bu âlet, üstü açık bir sandık içine yerleştirilmiştir. Bu sandığın iki tarafına iki sırık takılmış, sandığın yerle temasını mennetmek için de, dört köşesine «tırnak» denilen kabartmalar konulmuştur.

Görülen lüzum ve zaruret üzerine "tulumbacı ocağı„ bu defa "tulumbacı taburu„ ismile tekrar kurulmuştur. Bu ocak mensuplarına, daha sonraları asker elbiseleri giydirildiği gibi, yeni usul talim ve terbiye esasları göstetirilmiştir.

1846 tarihinde Zaptiye müşirliği, 1869 tarihinde de Belediye daireleri ihdas ve tesis olunduğu zaman, müşirlik dairesile belediye daireleri merkezlerinde birer tulumba bulundurulması, ve bunu idare için de ondan yüze kadar nefer kullanılması kararlaştırılmıştır.

Bunlardan başka, her mahalle halkının kendi semtlelerinde birer tulumba bulundurmalarına, ve bunu mahalle delikanlılarının sevk ve idare etmesine müsaade verilmiştir. Bu suretle temeli atılan mahalle tulumbacılığı, yavaş yavaş inkişaf ederek "tulumbacı" adıyle şehrin her tarafında bir sınıfın türemesine yol açtırmıştır. O zamanın gidişine göre bir spor hareketi olarak telâkki edilen tulumbacılığın, gitgide günün ihtiyaçlarına cevap veremediği birkoç korkunç felâketlerle görüldü. Bu acınacak vaziyete ancak Cumhuriyetin ilânı ve yeni itfaiye teşkilâtının kurulması ile bir nihayet verilmiştir.

— İstanbuldaki sigorta şirketleri hiç itfaiye işlerile alâkadar olmuyor mıydı?

— 1871 tarihinde Beyoğlunda büyük bir yangın çıkmış ve koca semti süpürüp götürmüş. Mevcut itfaiye teşkilâtı buna birşey yapamayınca, pek fazla ziyan eden sigortacılar, hükûmete müracaat etmiş ve iyi bir itfaiye teşkilâtının kurulmasını istemişlerdir.

Bunun üzerine Macaristandan mutahassıs olarak (Ziçini) isminde bir itfaiye zabiti getirilerek, İstanbulda ilk itfaiye teşkilâtı yapılmıştır. Dört taburlu bir itfaiye alayı kurulmuş, bunların İstanbul cibetinde ikametleri kararlaştırılmıştı; daha sonra bir de bahriye itfaiye taburu vücuda getirilmiştir.

. . . .

Dokuz senedir kendisini itfaiyeye vakfetmiş olan bay İhsanın, lûtfettiği bu malûmat ile yorulduğunu zannetmiştim; fakat aldandığımı şu sözüyle meydana çıkardı :

— Bundan başka sorulacak sualiniz var mı?

— Bugünkü itfaiyemizin kuruluş tarihi?

— Bugünkü itfaiyenin ilk temel taşı 1923 senesinde vali ve şehiremini Haydarın elile atılmıştır. Elli bin lira kadar para sarfedilerek, giden İngiliz ordusundan alınan motörlü tulumbalarla şehirde: merkezi İstanbul, Beyoğlu, Üsküdar olmak üzere üç itfaiye grubu vücuda getirilmiştir. O tarihten bu zamana kadar, her yıl yeniden yeniye tedarik olunan vasıtalarla itfaiye teşkilâtı kuvvetlendirildiği gibi, grup ve müfrezeler sayısı da arttırılmıştır.

İstanbul, Beyoğlu, Üsküdar, Kadıköy, İstinye [deniz], Bakırköy, Adalar, Rami, Yeşilköy, Erenköy, Halıcıoğlu, İstinye [kara] müfrezeleri vardır.

Bir de ayrıca merkezde tahrip müfrezelerimiz vardır.

— Muhiddin Üstündağın itfaiyeye ne gibi faydaları dokunmuştur?

— Onun iş başına gelmesiyle İstanbul itfaiye teşkilâti tamamlanmıştır. Mühiddin Üstündağın zamanında Bakırköy, Yeşilköy, Heybeli, Burgaz, Rami, Halıcıoğlu, Erenköy ve İstinyede ayrıca birer kara müfrezeleri ile, Anadolu ve Beyoğlu mıntakasında birer tahrip müfrezeleri ilâve edilmiştir. Ayni zamanda itfaiye teşkilâtına, biri otomatik merdiven olmak üzere, daha elli bir makine ilâve edilerek teşkilât birkat daha genişletilmiş ve takviye edilmiştir. Bütün makine mevcudu 93 parçaya iblâğ edilmiştir. Deniz motörümüz de bu yekûna dabildir.

İtfaiye teşkilâtında çalışanlar kazaya karşı sigorta edilmiştir. Fatihte bir itfaiye direktörlük ve merkez grubu binası ile, İstinye deniz grubu için birer bina ve ayrıca İstinye kara müfrezesile Rami, Burgaz, Yeşilköy müfrezelerine birer bina; ve direktörlük merkezinde: (222) senelik hatırayı içersinde saklayan müze binası inşa edilmiştir. Kadıköy grubu salaşdan kurtarılarak Kadıköy haline nakledilmiştir.

Efradın yetiştirilmesi için her gruba talim ve jimnastik mahalleri, dershaneler yapılmıştır; her gruba lüzumu kadar maske ve ağır cihazlar ve kimyevî yangın söndürme cihazları da alınmıştır.

Ayrıca 25 kişiden mürekkep bir itfaiye bandosu vücuda getirilmiştir.

Tas, kemer vesair bilcümle ihtiyaçlarımızı, Avrupaya muhtaç olmadan yapabilmek için, bir saraçhane tesis edilmiştir.

— Avrupaya nazaran itfaiyemizin derecesi nedir?

— Balkanlarda en başta biziz. Beynelmilel itfaiye kongresinde: Paris, Berlin, Roma gibi büyük şehirlerle beraberiz.

Elile karşısını işaret ederek :

— Yapılan şu bina da mektep olacaktır. İlk tedrisat şimdiki efrat ile başlıyacak; ve onların 6 aylık kursları bittikten sonra yeni talebe kaydına başlıyacağız. Anadoludan diğer vilâyetler talebe gönderirlerse, tahsisatlarile kabul edeceğiz.

Telefon çalıyordu. Kendisini pek fazla meşgul ettiğim direktöre teşekkür ederek ayrıldım.

Otomobil Makinist Mektebini Ziyaret

— *Başı 15 inci sayfada* —

şeref veren bir hadise vardır: Ben ayni zamanda mektepte bir kütüphane vücüde getirdim. Telif eserler yazdım. Başbakan İsmet İnönü benim eserlerimi okumuşlar; mektebimi iki defa ziyarete gelmişlerdir. (1927) de benden tedrisat hakkında malûmat aldılar, ve bize bazı müfit direktifler verdiler. Biz de, bu faydalı işaretlerini programlarımıza ilâve ettik; bilhassa makine kısmımızda çok faydalarını gördük.

Yardımsız, himayesiz olarak yaşıyoruz.

Ancak gelen talebeden aldığımız paralarla okulumuzu yaşatmıya çalışıyoruz. Fakat bu çok güç...

Son zamanlarda Belediyeye müracaat ettim.

Otomobilimizin bir tedris vasıtası olduğunu, nakil vasıtası olmadığını izah ettim. Şehirde hüdainabit şoför yetiştirme usulüne bir nihayet verilmesinin memleket için çok faydalı olacağını söyledim.

Şöylediklerim şimdilik kısmen kabul olunarak encümene havale edildi.

***

Tek başına kurduğu bu müessese ile memleket efradına, sanayiine hizmet eden bu müteşebbis ve fedakâr öğretmenin söylediği sözleri per haklı buldum. Belediyenin bu okula karşı olan lâkaydiliğini gördükten sonra, İstanbul yollarının neden yepılmadığını da anladım.

Bir şoföre hayatımızı teslim ederek arabasına biniyoruz. Acaba bu şoför bir okul görmüş müdür? Hayır, çünkü, Bay Fıkrinin söylediğine göre mektepli şoförler, halihazırda mevcut şoförlerin ancak yüzde on ile on beşidir.

Halbuki Belediye; berber çıraklarının, otel müstahdemlerinin, sinema operatörlerinin dahi mektepli olmasını isterken, ve onlardan diploma ararken şoför olacaklardan mektep diploması aramadığına neden hayret etmeyelim?

— Alaylı şoförlerin kazaları, bu kazalarda yaralanan, ölenler.. ve milli servetimizi harice akıtan binlerce lira kıymetindeki otomobillerin parçalanmasından şoför mü, yoksa Belediye mi mesüldür? diye ona bir sual sordum.

O, güldü ve derin bir iç çekerek sözünü başka mevzulara temas ettirdi.

***

Motör ve makineye ait birçok kitaplar yazan bu kıymetli muallimin, lâbaratuvarlarında, kendi çalışması ile vücuda getirdiği motörleri tetkik ediyoruz.

Bu motörlerde, ders görenlerin daha kolayca öğrenmeleri için, bay Fikri Tevfik ne yenilikler vücuda getirmemiş.

BİR ACI RÜYA GÖRDÜK...

★

— *Başı 3 üncü sayfada* —

Onu ümitsiz bir sevgi ile inletmeye, onu günden güne sıhhattan düşürmeğe hakkım yoktu. Ben olmasam sevdiği o güzel kızla evlenecek, mes'ut olacaktı. Biribirlerine ne kadar yakışacaklardı. Sevişecekler, anlaşacaklar, çocukları olacak, onları öpüp okşamakla hayat seline katılacaklar, gündelik acılardan sıyrılacaklardı.

O güzel genç kızı kıskanmıyordum. Macidin varlığı içinde hislerim, düşünüşüm öyle işlenmişti ki.. hırçınlığın, surat asmanın başkalarına fenalık etmenin; benim ömür kitabımda yeri yoktu.

Ben, yıllarca bu şeyi beklememiş olsaydım, bir gün benden gidecek, sevecek, başkasının olacak diye içlene içlene, korka korka beklemeseydim.. Belki onun benden uzaklaşan kalbi, saadetimi benden alan genç kız.. beynime bir yıldırım gibi inebilirdi.

Bu şey, birdenbire olsaydı belki çıldırır, kıskançlığın yakıcı gömleğini giyerek fena bir kadın olurdum. Fakat dediğim gibi hep bir gün elimden sabun köpüğü gibi dağılıp sönüverecek bu saadetin; ürkek bekcisi idim.

Bu ürkeklik ve bekleyişle değil midir ki, Macidin çocuğuna anne olmadım.

Bugün ayrılmamız çok kolay bay Başkan.

Biribirimizi kırmadan, incitmeden ayrılan yollarımızda yürüyüp gidebiliriz. Fakat aramızda bizi bağlayan küçük bir baş olsaydı.. o zaman ikimiz için de ayrılan bu yollarda, arkaya dönüp bakmadan uzaklaşmak mümkün olmıyacaktı.

Ben Macide büyük, sırlı, derin bir aşkı bıraktığım gibi, onun temiz hayatına katılacak genç kıza da anne olmak saadetini bırakmıştım.

Altı yıl sarsıntısız geçen bu beraberlik bağını çözünüz bay Başkan. Bu bağı kördüğüm yapacak bir yavrumuz yok. Bu bağı çözerken dünyanın en iyi huylu bir erkeğine, en büyük iyiliği yapacağınızı düşünerek çözünüz.

Bu bağı koparırken altı yıl tam manası ile, iliklerine kadar mesut olan bir kadına, son saadeti bağışladığınızı düşünerek acımadan karar veriniz.

Macidin saadeti, saadetimdir. Ve hayattan bütün iç duyuşumla istediğim biricik şey; onun bu topraklarda acı çekmeden gezip dolaşmasıdır.

Bunu ona çok görmeğe kimsenin hakkı yoktur, bay Başkan.

Bırakın, hayat kanunu, tabiat kanununun üstünde kalmağa çalışmasın...

Soluk yüzlü, ince bir genç kadın küpeşteye dayanmış....

* * *

On gün sonra.

Akdenize açılacak güzel bir vapur güvertesi.

Rıhtımda biribirine karışmış insan kalabalığı, vapurun içinde el sıkarak, öpüşerek, ağlayıp gülerek biribirinden ayrılanlar var.

Soluk yüzlü, ince bir genç kadın küpeşteye dayanmış, gülümseyerek denize bakıyor. Çok yakınında orta boylu, orta güzellikte, yeşil bakışlı bir erkek, gönülden gelip, gönüle boşalan bir sesle yavaş yavaş bir şeyler söylüyor.

Bu iki baş okadar biribirine yakın ki..

Ve bu iki baş okadar birbirine yakışıyor ki..

Genç adam, gözlerinde içli bir sevgi ve bağlılıkla durmadan karısına birşeyler anlatıyor :

— Senden ayrılacağımı düşündükçe hâlâ ürperiyorum Nerime. Seni ne kadar sevdiğimi, senden ayrılınca hayatta hiç birşeye bağlı kalamıyacağımı, sana ne kadar çok alıştığımı.. ancak seni kaybetmek korkusunu duyduğum dakikada anladım. Biz acı bir rüya gördük sevgili. Unutacağız.

Seni Akdenizin inci sahillerinde, limon ve portakal bahçeleri içinde gezdireceğim. Altı yıllık sakin saadetimiz için için yanan bir kor gibi ruhlarımızı alevlemiş. Bu alev içinde yabancı bir aşk elbette yanıp gidecek. Artık ne senin benden başka bir bağın, ne benim senden başka dayanağım olacak. Bana baba olmak saadetini de çok görmiyeceksin değil mi yavrum?

Genç kadın su serpintisine uğramış gibi silkindi.

Daha kaç gün önce saadeti için bu adamı, bir başkasına bırakacaktı öyle mi?

Bu düşünce ile yeniden omuzları ürperdi.

Yüzüne dalan bu yeşil gözler kendisine dünyanın en büyük saadetini veriyordu.

İnanan bir bakışla:

— Peki Macit, dedi. Gönül bağımız kördüğüm olsun artık. Madem ki istiyorsun.

— İstiyorum sevgili.

Hayat kanunu, tabiat kanununun üstünde kalmağa çalışmasın.

Yavrumuz; az daha yanlışlıkla çözülecek olan yuva bağımızı hiçbir kuvvetin çözemiyeceği bir düğümle bağlasın. Bunu bütün iç kuvvetimle istiyorum. Çok istiyorum sevgilim.

%50 Tenzilât Fırsatını Kaçırmayın:

Boş saatlerde, trende, vapurda, uzun gecelerde en güzel arkadaş güzel kitaplardır.

Heman (Resimli Ay) dan kitap katoloğunu isteyiniz. Seçtiğiniz kitapların yarı parasın gönderince, bunlar elinizdedir.

PERBAZİL

Elektriksiz, makinesiz, buharsız, son sistem ve dünyanın en tehlikesiz daimî ondüle sistemi: Perbazildir.

Türkiye Cumhuriyeti hükûmeti tarafından verilen ihtira beratı 1953; ve İsviçreden alınan beynelmilel ihtira beratı da 4860-2 Numaraladır.

Perbazil sistemini icadeden Vasil Perbazil

Adres:

Beyoğlu — İstiklâl caddesi 133 numaralı Hasanbey apartmanı birinci kat.

◆

Hariç memleketlerde şubeleri: Paris, Bern, Roma, Bükreş, Belgrat, Atina.

◆

İyi bir baş tuvaletile güzelliğe malik olmak isterseniz: güzelliği seven Bayanların yaptırdıkları Perbazil sistemi ile saçlarınızı permanant yapınız, ve her yerde bu sistemi arayınız.

1 — Saçların düz hali

2 — Mantarlar ve bigudiler takıldığı zaman

3 — Saçlar bigudilerle sarıldıktan sonra üzerine Perbazil şase konur.

Bigudiler ve Perbazil açıldıktan sonra saçların kıvırcık hali.

Mizanpili yapıldıktan sonra

Mizanpili yapılmışbir başın arkadan görünüşü.

Yazan:
UMRAN
NAZİF
YİĞİTER

TANGONUN ÖLÜMÜ

İCTİMAÎ
TEZ ROMANI

No. 6

★

Şimdi ikisi de susmuşlardı. Yanyana ve biribirlerine daha çok sokulmak ister gibi, omuz omuza yürüyorlardı.

Ulvi:

— Hayat.. diye mırıldanıyordu.

Ve sonra kamçısını çizmelerine vurarak:

— Sevmek... dedi.. Sevmek kuvvetli bir ihtiyaçtır insan için... Sevgisiz adam güneşsiz, susuz kalmış bir bataklık çiçeği gibi, başını büküp ölümünü beklemeğe mahkûmdur.

Tekrar susmuştu.

Hava daha kararmış.. birkaç yıldız gümüşî göklerde kendini göstermeğe başlamıştı.

Köşkün kapısına yaklaştıkları, zaman içerden Rahmi beyin sesi duyuldu:

— Gece yarısı oldu.. Sen nerede kaldın?

Mübeccel bu sesten korktu.. Rengi uçmuştu. Rahmi bey haykırıyordu:

— (Beyaz boncuk) sen bir gün kaybolacaksın!

O; tavuklarına haykırıyordu... Mübeccel Ulviye:

— Korktum!.. dedi..

Genç doktor, alaca karanlıkta bir tunç gibi parıldayan yüzünü, Mübeccele çevirdi. Ve fısıldar gibi:

— Korkacak ne var, dedi.. Babamla yarın babandan seni....

Genç kız, bir gelincik gibi kıpkırmızı kızarmıştı.

***

Balkonun kapalı kapısı arkasında oturuyorlardı.. Mübeccel:

— Sen bilmezsin belki, dedi. Sana karşı olan temiz aşkım nekadar eskidir..

Genç kız, yeşil gözlerini yummuştu. Gür kirpikleri önüne düşmüştü:

— Macitle siz Sultaniye gidiyordunuz. Sen, henüz terlemiş bıyıklarınla, asîl tavırlarınla köydeki bütün genç kızların ve kadınların nazarı dikkatini celbetmeğe başlıyan bir delikanlı idin. Hiç unutmam, bir gün akşam yemeğinden sonra, komşumuz yüzbaşı Tahir beyin hanımı Binnaz hanım bize gelmişti.Senin Askerî Tıbbiyeye geçtiğini söyledi. Binnaz hanımın ballandıra ballandıra anlattığı sözlerini dinlemeğe başladım. O, senden büyük bir zevkle bahsediyordu. Bense aranızda olanları biliyordum, Ulvi..

Ulvi, Mübeccelin avuçlarını avuçları içerisinde sıkıyor, ellerini buselerle dolduruyordu. Sözünü kesti:

— Bunları kapa Mübeccelim, dedi. Bunlar çocukluk hatıraları.. Benim şimdi yalnız Mübeccelim var..

Mübeccel:

— Benim de..

Tamamlayamadı, sıcak bir buse alnında gezmişti.

***

Ulvi, o gece eve gayet memnun döndü.

Mübeccel, bu sabah çok neşeli uyanmıştı. Kaç sabahtır ağrıyan başı bu sabah ağrımıyordu. Öğleyi güç etti. Cici halasile evin her işlerini hazırladı, ve yemekten sonra babasile beraber çıktı. Onu istasyona götürdü. 2,25 trenile selâmetledikten sonra, o gün gelecek olan Ulvinin trenini bekledi. Beş dakika sonra da İstanbul treni geldi.

Beraber yürüyorlardı, Ulvi neşesizdi.

— Ulvi, nen var?..

— Hiç...

— Ellerin ateş gibi, hasta mısın?

— . . . .

— Söylesene Ulvi?

— Merak etme küçüğüm, dedi. Biraz rahatsızım..

— Peki, hasta hasta neye geldin..

— . . . .

— Cevap versene koca bebek..

— İyi olmak için...

Sonra:

— Cumartesiye saraya inmek mecburiyetindeyim.

— Sebep?

— Saraydan kırmızı mumlu mahrem bir mektup aldım; hemen müracaat etmem emrolunuyor, sebep gösterilmiyor?

İkisi de derin bi düşünceye düştüler.

***

Ertesi günü Ulvi saraya koştu. Kapıda ilk defa Elmas ağa ile karşılaştı. Nasırlı, kırmızı avuçlarını uğuşturarak siyah caketinin uçlarını toplaya toplaya yanına geldi:

— Doktor bey, safa geldiniz! dedi.

Ulvi:

—Safa bulduk,ne var ne yok Elmas ağa?.

— İyilik beyim.

— Sultan mı hasta?..

— Hayır, hamdolsun afiyetteler.

Odasına girdi. Az sonra sertabibi şehriyari kapının aralığından yavaşça içeri girdi. Ulviye sert sert bakıyordu. Etrafını süzdü. Sonra cebinden bir kâğıt çıkardı. Yan cebine altın ince bir kordonla asılı gözlüğünü burnuna takıp tekrar, tekrar dişlerini gıcırdatarak okudu; sonra:

— Maateessüf, dedi. Sizden hiç beklenilmeyen bir fiil sudur etmiş. Bundan bir kaç hafta önce haremden geçerken

gözdelerin, cariyelerin odasına girmişsiniz; onların ortasında sizi fena vaziyette görmüşler.

Hatta, caketinizin eteği yırtılasıya kadar onlarla itişmişsiniz. Bu, ne mesleğimiz ve ne de kâmil bir insan şerefi ile mütenasip bir harekettir. Ve bahusus sizin gibi...

Ulvi sertabibin sözlerini kesti:

—Evet, geçende haremin loş koridorlarından geçerken, yan odalardan birinden, göğüsleri yarı bellerine kadar açık, süzük gözlü, sarışın, esmer birtakım genç kız beni zorla odalarına çekmişlerdi. Adeta paylaşmak ister gibi çekiştirmeğe başlamışlardı... Ben ellerinden kurtulmak isterken caketim yırtılmıştı.

— Vak'a doğru demek!?

— Peki, şimdi ne olacak sertabib bey?

— Ne olacak, beş sene müddetle Cideye sürülüyorsunuz?

— Sonra ?

— Pederinizin hatırına hürmeten size, orada bir de hükûmet tabibliği verdiler.. Vakıa müteessirim ama... böyle bir nezahet yuvasında böyle hareketler...

Ulvi, doktorun kendisine uzattığı kâğıdı aldı odadan çıkarken :

— Sürgün!.. diye mırıldandı.

Dudaklarında ıslıkla bir hava tutturarak saraydan çıktı. Köşebaşını dönerken son bir defa başını çevirdi; levsler.. denaetler ve cinayetlerle dolu bu yılan yuvasından kurtulduğu için Yaradana dua etti!

Sevinçten yaşaran gözleri, gayri ihtiyarî hareme ilişti. Vücutları şehvetten tutuşan, bütün hayatlarını iltifatı şahaneye mazhar olacakları (!) bir gecenin hasreti ile söndüren gözdeleri..ve bunların başında gelen kanlı sultanı görür gibi oldu..

*
* *

Ulvi, o gece eve gayet memnun döndü. Odada bir aşağı bir yukarı dolaşıyor; kendi kendine :

— Birkaç gün içinde nikâhı yaparız. Anadolunun nesi var? Burada her an bin korku ve heyecan içinde yaşamaktansa, Anadolunun temiz ve samimi bir köşesinde Mübeccel ile mesut bir müşterek hayat geçiririz... diyordu.

Bu sırada kapı vuruldu. Erenköyünün kırkbeş senelik emekdar postacısı İzzet efendi ona bir mektup getirmişti.

Bu, birkaç satırlık bir mektuptu. Ve şu satırları ihtiva ediyordu :

«Ulvi bey ;

Birkaç gün sonra Mübeccelle (sizce) mesut bir izdivaç yapacaksınız. Fakat sizin görüşünüze göre mesut olan bu izdivacın, Mübecceli betbaht edeceğinden haberdar mısınız?

Daha pek küçük yaştanberi biribirine bağlanmış ve hâlâ bağlı olan iki kalbi, insafsızca ayırmaktan ne zevk alacaksınız ?

Ben, onunla daima beraberim.. Ruhlarımız, hislerimiz gibi... Bu hakikati, biraz etrafınıza baksanız görürsünüz, Ulvi bey..

İnsanlar, mes'ut edemiyeceği kimseleri peşlerinden sürükletmeden, neden vahşî bir zevk alıyorlar, bilmiyorum. Daha dikkatli, vicdanlı hareket etmenizi, hürmetlerimle rica ederim. İmza *M.* . . .

Ulvi, mektubu okuduğu zaman güldü. Fakat az sonra içini korkunç bir kuruntu kapladı. Ve :

— Acaba, dedi. Mübeccel onu seviyor mu?..

*
* *

O gün Ulvi, akşam yemeğinden sonra köşkten çıkmıştı . Hafif bir rüzgâr esi-

Mübeccel, doktorun bu mektubunu....

yordu. Doktorun başı ateş içerisinde idi. İçinde öldürücü bir şüphe vardı. Gayri ihtiyarî, Mübeccelin köşküne doğru yürüdü. Çitin kenarında bir gölge gördü. Bu gölge, köşkün kapısına doğru koşmağa başlamıştı. Doktor durdu. Az sonra kapı açıldı. Bahçeye sarı bir ziya uzandı. Ve biraz sonra Mübeccel bu gölgeyle yanyana kameriyeye doğru yürüyorlardı.

Mübeccel gitmemek istiyordu. Acaba görünmekten mi korkuyordu ? Doktor, daha fazla tahammül edemedi. Macidi tanımıştı. Gözleri karardı; geri döndü ve perişan, bitap odasına kapandı.

*
* *

Macit, birçok ricalardan sonra bir dakika için Mübecceli kameriyeye kadar getirebilmişti. Bu, onun için kâfiydi. Ona tekrar tekrar sevgisinden bahsetti. Zavallı, hiçbir şeyden haberi olmıyan Mübeccel sadece :

— Rica ederim beni fazla rahatsız etmeyiniz! Siz artık benim için yalnız bir Macit ağabeysiniz!.. diyordu.

Güzel Nedir?

— *Başı 5 inci sayfada* —

Kant, insanın anlamak kabiliyetinden mahrum olduğu bir âlem de vardır, iddiasındaydı. Buna, Allah âlimi diyordu. Görülüyor ki, güzel, nazariyesini de «güzel, kablîdir» dirken, anlaşılmaz âlemden bir ilim olarak öne sürüyor, Eflâtunun «değişmez ideler»i ile birleşiyor. Çünkü, birşey kablî olunca, onun var olması da şarttır.

Bu iddia, bir tezat değil, bir mugalâtadır. Zira, « güzel, muhayyilenin heyecan ve tasavvura ait melekelerinde bir mahzuziyet tevlit eder» diyebilmek için de ya «eşyadan gelen bir güzelliğin muhayyileye girmesi» ; veya «hakikatı muhayyile vasıtasile idealleştirmesi» ; veya « muhayyilede mevcut güzeli uyandırarak harekete getirmesi» şarttır. Bu halde, «güzel, eşyada vardır, idrak edenlerde değildir,, demek icabetmez mi ?

Bu nazariyelerden birincisi Plotin'in ikincisi Sokrat'ın, üçüncüsü de Eflâtunun meşhur güzellik ifadeleridir.

Kant, modern bir idealizme girmek «realite ile idealizm»i bir mücerret buudda birleştirmek istiyordu. Tenakuslara, tezatlara aldırmıyordu. Yalnız güzelde bir gaye aranmaz, diyor, hayatın trajik, komik cihetlerini güzel buluyordu.

Bu nazariye, tam bir pantaizimdi. Eski Alman felsefesi, Kantın kafasında dirilmişti. Fakat, tezatlarını ortadan kaldırmak, güzel, tenakussuz anlatmak gerekti.

Hezel, bu vazifeyi üzerine aldı. Güzeli zihnîlikten çıkardı. Güzel, hayattaydı: Genç kız, şırıl şırıl akan su, göğe baş çeken yalçın kaya, esrarengiz bir davetini terennüm eden bir genç kadın gülüşü bir güzeldi. Fakat, Platondan bir türlü yakasını sıyıramayan bu Alman filozofu da güzelde hakikat arıyor, fizikî, beşerî, romantik, sembolik güzellikler buluyor. Ne çare ki, bunların hepsini de «aklın tamamı» manasına aldığı mutlaktan çıkarıyordu. Bu suretle Kant'dan da geri gidiyordu. Yunan nazarî akılcılarile birleşiyordu.

Schopenhauer, fikri kabul etmiyordu. Fikir, insanın kendi kendisine yaptığı bir insan kuvvetiydi. Bu Alman filozofuna göre, insanları gerileten de bu fikirdi. Çünkü, tabiata karşı gelmek sayılabilirdi. İnsan, fikirden sıyrılınca, kendisini insan yapan tabiî kuvvetlerin iradesinde kalacaktı. Bu irade, güzelin, tam kendisiydi. Güzel, kendisinde bir irade hâkimiyeti gösteren nesneye söylenebilirdi. Beşerî eserlerde gizli güzellik, her ferdin tek tek irade kâkimiyetini gösteriyor, tabiat eserlerindeki güzellik te hayatın umumî iradesini anlatıyordu.

Bu filozof da Yunan natüralistleri gibi güzelin anlaşılması için, ferdin irade sahibi olmasını istiyordu. Tabiîdir ki, güzelde de irade gayesi görüyordu. Nietzsche, bu nazariyeden kuvvet alarak, meşhur Übermensch safsatasını yazmıştı.

— *Bitti* —

TANGO ESNASINDA

★★

— *Başı 11 inci sayfada* —

imkânı yok, seni bu halde bırakmam.. tenha bir kenarcığa çekilelim, arkacığına bir tülbent sokuvereyim... Lâhavle velâkuvvete... senin gözlerini elâ sanıyordum, meğerse gövelâ imiş... toprağı kadar yaşa, tıpkı rahmetli udî Ali beyin gözleri... Hey gidi günler hey!.. Udî Ali bey de Ali beydi yaniya..

İstanbul içinde Ali beyin gözlerinin üstüne uyar var mıydı acaba?... Şeyhgözü dedikleri cinsten... yaradılıştan sürmeli sürmeli, kirpikler birbirine grift girift... biraz yavaşla yavrucuğum nefes alalım.. eyvahlar olsun, niye ziril ziril ter döküyorsun... imkânı olsa da sana bir çamaşır değiştiriversem... ne o, rengin uçtu, yoksa sıcaktan safran mı kabardı?.. Çantamda naneruhu var, istersen iki parmak suya beş on damla damlatıverelim.. Bu delikanlının kaşları kime benziyor, kime benziyor diye deminden beri düşünüyordum; az kaldı oynatıverecektim... şimdi buldum, tıpkı gazelhan Nedim beyin atkılı atkılı kaşları...

Gazelhan Nedim beyin yanında şimdiki Münir Nuriddinlerin, Hafız Burhanların, falan fıstıkların esamisi mi okunur acaba?... Nedimciğin öyle gür, davudî bir sesi vardı ki Üsküdarda Sultantepesinde mededi bassın, Beşiktaştan dinle... (Ceyhun arayan) diye Kanlıcada gazeli tuttursun, Tokmak burunlarından, İstinyelerden işit... Yeniköydeki Nemçe sefiri bile yazlık sefarethanesinin pencerelerine koşarmış; bu ne ses diye pardon dermiş...

Dur, bakayım, yanaklarının tombulluğu, pençe peçeliği de kimin ayni, kimin ayni?.. Buldum: Hanende Üsküdarlı Domates Ahmet beyin ayni... Rahmetlininki haddinden fazla kızılcaydı; evlerden ırak, kızıla tutulmuş gibiydi...

Hamam halvetindeymiş gibi ter döküyorsun, açsana göğüscüğünü evlâtcığım... Ayol beş on gün sonra bütün delikanlılar kır gazinolarında ceketsiz, meketsiz dansedecek... Bey babacığın kimdir, tanırmıyım acaba?.. Sus, sen Yanya valisi Salim Paşanın küçük kızının oğlu musun?. Bilmem mi hiç Arabgirli Salim Paşayı... Anneciğin, küçük hanımından olan taze olacak... anneannen kul cinsiydi... büyük baban, esirci kör İbrahimden almıştı... önceleri Bozcaadalı Kaptan Paşanın incesaz takımında kemanî idi de, paşanın kerimesile arası şeker renk olduğu için satılık edilmişti... «soluk soluğa» Sıcak bastıkça basıyor... Allâha şükür çarpıntım, hafakanım filân yoktur...«lâtifeye boğarak:» Doktorlar Bursadaki eşek terletene bile girebilirsin diyorlar ama burada dilaltı çıkarmada da mânâ var mı Allâh aşkına... kah kah kah!.. Ee peki yavrucuğum, dayı beyin ne âlemlerde?.. Öyleya hangisi, rabbim eksik etmesin kaç tane dayıcığın var... sarhoş Hulûsi beyi soruyorum... Deme, vallâhi şimdi duyuyorum... vah vah vah, aman pek acıdım, ciğergâhımdan yandım... kabri nur olsun ne adamdı, ne ne adam... bir kol çengiydi.. insan dayıya çok benzer derler; ne doğru söz... toprağı kadar yaşa, tıpkı burnundan düşmüşsün... büyük babacığın Körfezdeki yalıyı tamir ettirdiği sene Göksuda bir köşk tutmuştu... Biz de Anadoluhisarındayız; gece gündüz beraberiz... o vakitler rahmetli Hulûsi dayın ayın on dördü gibi güzel, sülün gibi delikanlı... âhu âhu gözler, ebru ebru yanaklar, sünbül sünbül bıyıklar... pek te fazlasını bilmem ya, o zamanlar ben de parmak kadar çocuğum, ya beşinde im, ya altısında...

«Caz durur bermutat eller çırpılır; tango tekrarlattırılır... Bayan Şaziment, kavalyesi genci yine belinden kavrar»:

— Kaşla göz arasında herkes bahçeyi boylayor yavrucuğum!.. haydi biraz da biz çıkalım... sıkılma gülüm kalabalığa karışıveririz... «Elini göğsünden korsesinin arasına sokar. Mendil çıkarırken bir on liralık düşürür. Genç yerden alır ve uzatır».

— Kalsın elmasım, sonra alırım... avdet İstanbula mı?.. Aman pek isabet, beraber gideriz... ben de Kadıköyünde oturuyorum... koca evim içinde yapayalnızım... bir ben, bir emektar bacı, bir de ahretlik..

«Al yanaklı, kiraz dudaklı, hokka ağızlı genç, on liralık cebinde, ortalıktan sırra kadem basar. Bayan Şaziment, çalı katından boduruma kadar köşkün her tarafını fellek fellek arar; bahçenin bütün köşe bucağını tarar. Delikanlıyı bulamaz. Nefes nefese bir sandalyenin üstüne yıkılır. (Tepem, tepem!.. Aman bana iki asprin, başım fena halde tuttu!) diye çırpınırken bayılır».

Öğretmenlere Tavsiye :

ÜNİTELERE GÖRE

RESİM ve ELİŞLERİ

Güz — Kış — İlkyaz -- Yaz

(Dört Defter)

İlk ve Ortaokullarda resim ve elişi derslerinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Yazan :

İzmir Kız ve Erkek Öğretmen Okulları Resim Öğretmeni Celâl Uzel

Satış yeri: Resimli Ay Basımevi
Her defter 20 kuruştur.

BELGEVŞEKLİĞİNİ GİDERİR.

Tafsilât: Galata Posta Kutusu 1255

No. 40 *YARIM AY* BİLMECE KUPONU No. 40

ON SENE GENÇLEŞTİM

Bundan böyle ihtiyar ve donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hale sokup beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyice besleyen maddeyi de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülünce, mesamat tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, bazı cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besleyici madde yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bile az zaman da genç ve güzel bir hal alıyorlar

"TOKALON„ kreminin "Pembe„ renkli olanını gece yatmadan önce kullanınız. Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON„ kreminin "beyaz„ renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza eder. Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullanmağa başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKALON„ ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.

KIZ ERKEK

LEYLÎ NEHARÎ

Nişantaşında Şakayık Caddesindeki Mektep Binası

Şişli Terakki Lisesi

Nişantaşında : Rumeli Caddesindeki Mektep Binası

57 senedenberi memleket maarifine, ciddî bir surette hizmet eden; Kültür Bakanlığınca resmî me[k]teplere muadil tutulan, tasdikname ve şahadetnameleri resmî mekteplerin haiz olduğu bütün hukuk [ve] imtiyazı bahşeden bir hususî mekteptir.

Çocuk Yuvasına: 4 - 7 yaşında kız ve erkek çocuklar kabul olunur. Ana sınıfında yavrular Frobel [ve] Montesori usullerile, oyuncak ve elişleri sayesinde müşahede ve tetkike; dil mümareselerile de güz[el] konuşmağa alıştırılır. Ritmik dans ve oyunlarla bedenleri inkişaf ettirilir.

İlk kısma : 7 - 13 yaşında kız ve erkek çocuklar kabul olunur. Kültür Bakanlığının resmî müfreda[t] programı, en seçkin öğretmenler vasıtasile tatbik olunur.

Birinci ve ikinci kısım liselerde : Resmî müfredat programları tatbik olunur. Memleketin en tanınm[ış] ve en muktedir öğretmenleri elinde lise talebesi, en sağlam ve esaslı bilgileri, büyük yorgunluklara [ve] müşküllere uğramadan elde etmektedirler.

Tedrisat : Şişli Tarakki Llisesinin başlıca hususiyeti: «Fransız, Alman ve İngiliz» dillerile; Riya[zî] bilgilere fazla ehemmiyet vermesidir.

Mektep binaları : Biri kız, diğeri erkek leylî talebeye ayrılan binalar : İstanbulun en havadar [ve] mümtaz bir semtinde.. bol ağaçlar arasında Boğaziçi ve Marmaraya nazır yüksek bir mevkidedir.

Mektep gerek leylî ve gerek neharî tesisatında en asrî ve mütekâmil vasıtalardan istifade etmekted[ir]. Mükemmel lâbaratuvarları, eşya ve levha kolleksiyonları, talebe ve öğretmenlere mahsus kütüphanele[r], elişi atelyesi, jimnastik, konser, sinema, konferans ve temsillere mahsus tiyatro salonu vardır.

Yemekler : Sabah kavaltısı, öğle yemeği, ikindi kavaltısı ve akşam yemeği olarak günde dört def[a]dır. Yiyeceklerin ve yağların daima en nefisi kullanılır.

Yatakhaneler : Gayet geniş dairelerdir. Her leylî talebeye mektep tarafından 1 karyola, 1 eş[ya] dolabı, 1 karyola örtüsü verilir. Her yatakhanede nöbetçi öğretmenler ve gece bekçileri bulunur. Kış[ın] mükemmelen ısıtılır.

Sıhhî tekayyütler : Bütün talebe, senede üç defa, me[k]tep doktoru tarafından umumî muayeneye tabidirle[r]. Diş doktoru da senede iki kere çocukların dişlerini m[u]ayene eder.

Kayıt ve kabul : 15 Ağustostan itibaren gerek [l]ye[ni] talebe kaydına ve gerek eski talebenin kayıtlarının tec[di]dine başlanmıştır. Leylî kısmına ayrılan yataklar ma[h]dut olduğundan, çocuklarını leylî yazdracakların, şim[di]den mektep idaresine müracaatları lâzımdır.

Evlâtlarını ciddî ve mükemmel bir mektebe ver[mek] isteyen ailelere (Şişli Terakki Lisesini) tavsiye ederiz.

ÇOCUK YUVASI

İLK KISIM

LİSE : I inci DEVRE

LİSE : II inci DEVRE